

Odločba o šolskem vprašanju do začetka prihodnjega šolskega leta

Kakor znano, se bavi na Dunaju pod predsedstvom zunanjega ministra ing. Figla poseben ministrski komite z vprašanjem izvedbe člena 7 Državne pogodbe. Čeprav smo koroški Slovenci že pred letom dni v skupni spomenici iznesli zvezni vladi svoje predloge in stališča do posameznih točk člena 7, zvezna vlada odnosno ministrski komite tudi na seji zadnje sredo, na kateri so bili poleg zunanjega ministra ing. Figla še ministri dr. Drimmel in Graf, nadalje državna tajnika v zunanjem ministrstvu dr. Kreisky in dr. Gschnitzer, generalni tajnik zunanjega ministrstva poslanik dr. Schöner in več drugih vodilnih uradnikov iz urada zveznega kanclerja in drugih pristojnih ministrstev ter zastopniki iz Koroške, ni zavzel nobenega stališča do naših predlogov. Nasprotno je zunanji minister g. ing. Figl uvodoma povedal, da se hoče ministrski komite v razgovoru z zastopniki iz Koroške šele seznaniti z vprašanjem in to predvsem z najbolj perečim vprašanjem ureditve dvojezičnega šolstva. Nato je pozval posamezne delegate iz Koroške, da povedo svoje stališče k šolskemu vprašanju.

Najprej sta kot zastopnika koroških Slovencev dr. Joško Tischler in dr. Franci Zwitter podala skupno izjavo, da je stališče koroških Slovencev jasno izpovedano v skupni spomenici, da pa koroški Slovenci smatramo člen 7 kot celoto, ki ga je treba zato tudi v celoti reševati, medtem ko šolstvo obravnava le § 2 člena 7. K vprašanju šolstva samega je g.

dr. Joško Tischler kot bivši sotvorec odredbe o dvojezičnem šolstvu posebej poudaril, da ne držijo trditve, da bi bila odredba nastala na pritisk zasedbene oblasti, temveč je nasprotno dejstvo, da je odredba nastala po sporazumnem sklepu vseh tedanjih v vladi zastopanih strank v deželi. V to svrhu lahko opozori na pismo ravnatelja deželni uradov g. dr. Newoleta neposredno pred sklenitvijo odredbe; nadalje navaja, da je dvojezično odredbo potrdil na svoji slovesni seji dne 28. 1. 1947 koroški deželni zbor, na kateri je izjavo podal namestnik deželnega glavarja g. Hans Ferlitsch; da se je nanjo skliceval in jo prikazoval kot primer širokogrudnosti Avstrije do slovenske manjšine na Koroškem na vseh mednarodnih konferencah v Londonu, Parizu in Moskvi tedanji zunanji minister g. dr. Karl Gruber; da so jo kot dobro zagovarjali vsi šolski strokovnjaki, tako učitelji na svoji konferenci dne 8. septembra 1950, pravtako vsi udeleženci ankete v deželni vladi dne 6. oktobra 1953 in končno tudi sekcijski šef zunanjega ministrstva g. dr. Vogelsang po svoji inšpekciji dvojezične šole v Selah. Šolska odredba naj bi bila tudi izraz novega načina reševanja manjšinskega vprašanja v nasprotju z reševanjem tega vprašanja v obdobju pred 1945. Zato je nujno potrebno, da se končno preneha z gonjo proti dvojezičnemu šolstvu, da se šolsko vprašanje v smislu člena 7 uredi predvsem tudi glede posebne srednje šole za manjšino in glede posebne šolske nadzorstvene

oblasti. Končno je še poudaril, da je treba prenehati z nepravilnostjo delitve Slovencev v domovini zveste in domovini nezveste, ker smo koroški Slovenci več doprinesli v času stiske avstrijske države za svobodo Avstrije, kakor mnogi, ki danes govorijo o »Heimattreue«.

Po tem iznašanju predstavnikov koroških Slovencev so po vrsti spregovorili kot zastopnika tako imenovanega združenja staršev deželni poslanec g. dr. Wolfgang Mayrhofer von Grünbichl (OeVP) in velikovski župan g. Hosp (SPOe), kot zastopnika učiteljsva okrajni šolski nadzornik iz Velikoveca g. Maklin (OeVP) in ravnatelj ljudske šole v Žrelcu g. Guttenbrunner (SPOe), nadalje kot zastopnik katoliške cerkve kancler ordinariata g. dr. Kirchner in za protestantsko cerkev superintendent g. Glawischnig. Končno so spregovorili še kot predstavniki deželne vlade g. deželni glavar Ferdinand Wedenig, namestnik deželnega glavarja g. Hans Ferlitsch in deželni svetnik g. Hans Rader, ki je spregovoril izrecno tudi kot predstavnik FPOe.

G. deželni glavar Wedenig je izrecno poudaril, da ne govori kot predstavnik svoje stranke, temveč kot deželni glavar Koroške. Pri tem je povedal, kako je nastala dvojezična odredba, da so angleške zasedbene oblasti zahtevale tedaj ustanovitev slovenskega šolstva južno od Drave in da je v zameno te zahteve nastalo potem sedaj veljavno dvojezično šolstvo in sicer s pristankom vseh tedaj zastopanih strank v vladi. Proti šolski odredbi da se je do leta 1949 upirala le ena skupina Slovencev, ki pa jo je potem po pariškem sklepu tudi sprejela in zagovarjala. Do leta 1949 je tudi vse v miru potekalo in da so šele po letu 1949 začeli gotovi nemški krogi nastopati proti odredbi. On da je vedno poslušal šolske strokovnjake in se zanašal na njihovo mnenje, ki je bilo vedno v prid odredbe. Sedaj želi, da zvez-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ministrski svet je potrdil proračun za leto 1957

Na svoji torkovi seji se je ministrski svet med drugim bavil tudi z osnutkom zakona o državnem proračunu za leto 1957, ki ga je finančni minister dr. Kamitz izdelal in predložil na osnovi tozadavnih pogajanj med koalicijskima strankama — OeVP in SPOe — ter sklepa ministrskega sveta z dne 4. oktobra. Ministrski svet je zakon, ki določa proračun v višini 31,5 milijarde šilingov, potrdil in bo zdaj predložen najprej finančnemu pododboru parlamenta ter končno plenumu.

Poleg tega je na seji kancler ing. Raab poročal o zahtevah javnih uslužbencev po izplačilu plač, kot jih predvideva tozadavni zakon. V tej zvezi je bilo sklenjeno, da se v sredo pričnejo pogajanja s predstavniki pristojnih sindikatov. Zunanji minister ing. Figl je podal poročilo o zaključku gospodarskih pogajanj s Sovjetsko zvezo ter predlagal, da bi poslali avstrijsko delegacijo v Romunijo, kjer bi začeli pogajanja o premoženjskih vprašanjih. Prav tako je ministrski svet odobril razne zakonske osnutke in odredbe ter na predlog prosvetnega ministra dr. Drimmla sklenil, da se bo posebna delegacija udeležila generalne konference UNESCO v Indiji.

Kancler Raab gre v Nemčijo

Za jutri in nedeljo je predviden obisk kanclerja ing. Raaba v Zapadni Nemčiji. O svojem bivanju v Bonnu je kancler Raab izjavil, da bo to v prvi vrsti uradni prijateljski obisk. Poudaril je, da niso predvidena nobena konkretna pogajanja, pač pa namestitev s kanclerjem Adenauerjem in njegovimi sodelavci izmenjati misli o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Zlasti je naglasil možnost, da bo prišlo do razgovorov o izboljšanju avstrijsko-nemške trgovinske bilance in da bi Avstrija rada povečala izvoz blaga v Zapadno Nemčijo. Prav tako bodo morda ob tej priložnosti načeli tudi vprašanja nemške imovine in nemških interesov v Avstriji. Kakor že poudarjeno, pa je obisk v prvi vrsti mišljen le kot osebni stik s kanclerjem Adenauerjem, zaradi česar potuje kancler Raab tudi brez običajnega spremstva vladnih funkcionarjev.

Zapadne velesile v Varnostnem svetu niso uspele

Razprava o sueškem vprašanju v Varnostnem svetu je končana, ne da bi zapadnim velesilam uspelo, vsiliti Egiptu mednarodno nadzorstvo nad sueškim prekopom. Čeprav sta Anglija in Francija do zadnjega trenutka skušali vriniti v resolucijo, ki jo je Varnostni svet končno izglasoval, tudi svojo prvotno resolucijo, sprejeto na prvi sueški konferenci v Londonu in ki jo je Egipt smatral za nesprejemljivo, je bilo pri glasovanju potrjeno in sprejeto le načelo, da je treba sueško vprašanje reševati potom pogajanj z Egiptom. Tako je na tem zgodovinskem zasedanju zmagala politika miru in so bili pokopani upi zapadnih velesil, da bi po starih kolonialnih metodah z uporabo sile reševali mednarodna vprašanja.

Po številnih tajnih sestankih med zunanjimi ministri Anglije, Francije in Egipta je končno prišlo do sporazuma, da bodo Varnostnemu svetu predložili resolucijo, zgrajeno na šestih točkah o mirni poravnavi sueškega vprašanja. Načela, ki naj bi bila podlaga za poravnavo, predvidevajo, da bo zagotovljena svobodna in nemotena plova po sueškem prekopu brez kakršnekoli diskriminacije; da bodo spoštovali egiptsko suverenost; da bo uprava prekopa ločena od politike katerekoli države; da bodo o načinu določanja pristojbin in dajatev sklepali sporazumno Egipt in uporabniki prekopa; da bo ustreznih odstotek dohodkov namenjen za vzdrževanje in razvoj prekopa ter končno, da

bodo, če bi nastali spori, sporna vprašanja med družbo sueškega prekopa in egiptsko vlado urejena z razsodbo, ki bo imela ustrezno veljavo.

Pred odločilnim glasovanjem sta Anglija in Francija skušali v resolucijo navedenih 6 načel vriniti še zahtevo po mednarodni upravi sueškega prekopa. Vendar je bil soglasno izglasovan le prvi del resolucije, medtem ko sta proti drugemu delu glasovali Sovjetska zveza in Jugoslavija, sovjetski zastopnik pa je vložil tudi svoj veto ter tako onemogočil sprejem diskriminacijskega določila.

Izid glasovanja in sploh potek razgovorov o sueškem prekopu je zadovoljil večino udeležencev zasedanja Varnostnega sveta. Svoje zadovoljstvo je izrazil tudi sovjetski zunanji minister Šepilov, ki je dejal, da je Varnostni svet opravil važno in dobro delo in da po njegovem mnenju ne bi smelo biti težav pri dokončnem reševanju sueškega spora. Egiptski zunanji minister Favzi je izjavil, da z zaupanjem gleda v prihodnost, medtem ko smatra glavni tajnik OZN Hammarskjöld sprejeto resolucijo za koristno izhodišče za pravično in miroljubno rešitev sueškega vprašanja. Obljubil je, da bo tudi nadalje podpiral stike med egiptsko, angleško in francosko vlado. Zato bo v kratkem odpotoval v London in Pariz, potem pa še v Kairo, kjer bo pomagal da se najde pravična rešitev.

Jugoslovanski tisk ob dunajskih razgovorih

V zvezi s sporočilom, da bo ministrski komite za pripravo izvedbene zakonodaje k členu 7 Državne pogodbe najprej reševal šolsko vprašanje, je beograjska »Borba« poudarila, da »pravice koroških Slovencev ni moč omejiti le na ureditev dvojezičnega šolstva, ker je to samo eden izmed problemov, življenjsko važnih za slovensko narodno manjšino«. »Borba« navaja tudi gonjo nekaterih šovinističnih elementov na Koroškem proti pravicam slovenske narodne manjšine ter propagiranje trditve teh elementov, da za del koroških Slovencev, ki jih imenujejo »vin-dišarje«, člen 7 Državne pogodbe sploh ne pride v poštev. »Njihov načrt je jasen«, piše list. »Ti elementi žele, da bi se skrčilo področje, na katerem je treba uporabiti člen 7 avstrijske državne pogodbe, kar v tem primeru pomeni, da bi se zmanjšala tudi možnost, da bi slovenska narodna manjšina na Koroškem uveljavila to pravico.« »Takšna gonja je zelo škodljiva — zaključuje »Borba« — »zlasti če pomislimo, da gre za odnos do slovenske manjšine na Koroškem, ki bi lahko bila najboljši nosilec prijateljskih stikov med obema sosedama.«

V članku pod naslovom »Resen začetek?« pa »Slovenski poročeval« uvodoma spominja, da je koroški deželni glavar pred nedavnim opozoril na problem odgovornosti odločujočih ljudi pri deželni oblasti in v politiki, ki morajo oskrbeti, da bo slovenska manjšina enakopravna, imela zagotovila, bo lahko razvijala svojo narodnost in sodelovala v državi. Nadalje je v članku rečeno:

Kot vemo so prizadeti, koroški Slovenci, že pred mnogimi meseci, takoj po objavi državne pogodbe razložili svoje pojmovanje čl. 7 v skupni spomenici Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta; kasneje so ponovili svoje poglede še osebno najvišjim predstavnikom vlade. Že ob spomenici kakor tudi kasneje pa so šovinistični krogi ostro zavračali tolmačenja

koroških Slovencev. Po načelu: »Držite tatu!« so skušali manjšini naprtiti šovinizem.

Prizadevanju naših sosedov, da uredijo odprto vprašanje in to z neposrednim stikom vodilnih državnih in prizadetih, bo vsakdo pritrtil; nezaupanje pri koroških Slovincih v uspeh take dejavnosti pa je vsekakor vzbudil najavljeni namen, da nameravajo člani ministrskega odbora najprej proučiti tisto podvprašanje, ki ga ima manjšina za doslej zadovoljivo reševano, to je vprašanje dvojezične šole. Le-to pa je glavna spotika za šovinistične kroge v deželi (pliberški organizaciji staršev načeluje n. pr. znani bivši nacist Metnitz).

Vprašanje enakopravnosti jezika v šoli, na sodišču, v uradih sploh, dvojezičnosti topografskih napisov ter pač celoten v sebi zaključen problem, ki smo ga že omenili, problem osposobitve slovenske manjšine za popolnega enakopravnega državotvorca in soupravljalca — vsekakor temelji na temeljnem pilotu: osnovni vzgoji državljanov o nujnem sožitju obeh narodov; tako so doslej pojasnjevali ustanovo dvojezične šole tudi avstrijski odgovorni državniki, še pred podpisom državne pogodbe.

Zato je na eni strani razumljiva zaskrbljenost in na drugi strani naskoki nacionalnih nestrpnosti; tokrat z argumenti formalne demokracije, v obliki oživele organizacije staršev.

Temu nasproti zagotavljajo in si prizadevajo koroški Slovenci, da bi manjšina postala most med dvema narodoma v nujnem sožitju.

Zanimanje odgovornih zveznih ljudi sosedne države za narodnostne razmere na Koroškem lahko pojmujejo že kot prvi akt izvršne oblasti ob 7. členu; vsekakor je takšno prizadevanje ločitev od metod, ki jih poznamo iz zgodovine; prav zato pa se zdi pozitivno in bolj odločilno pri reševanju zahtevnega problema — sožitje dveh narodov.

V ponedeljek so se napolnile vojašnice

Blizu 13 000 mladeničev iz vseh avstrijskih pokrajin se je zadnji ponedeljek poslovilo — vsaj za gotovo dobo — od civilnega življenja, ko so prestopili vhod v vojašnice. To so prvi novinci letnika 1937, ki bodo zdaj služili vojaški rok, najmanj 9 mesecev, nekateri pa tudi več.

Zadnje tedne je bilo v vojašnicah zelo živahno, ko so pripravljali vse za sprejem prvih rekrutov. Po podatkih, ki so jih objavile vojaške komande, se vojašnice nove avstrijske vojske bistveno razlikujejo od nekdanjih vojaških prostorov, prav tako pa bo menda tudi splošno življenje mladega vojaka v marsičem drugačno od neslavne tradicije. Kljub vsem takim zagotovilom pa so mladi vojaški obvezniki že takoj ob prihodu v garnizijsko mesto občutili, da se zanje pričena novo življenje, ki je povsem drugačno od razmer, ki so jih bili vajeni v civilnem življenju. (Že jutranji sprejem na primer na celovškem kolodvoru je na marsikoga napravil neprijeten vtis in je bilo opaziti številne mladeniče, ko so z različnimi občutki gledali celo vrsto uniformirancev, ki so že čakali nanje.

Na Koroškem je bilo za minuli ponedeljek vpoklicanih 1584 vojaških obveznikov, ki so jih porazdelili na posamezne vojašnice v Celovcu, Beljaku in Spittalu. Že spomladi pa bodo tudi v Pliberku položili temelje bodoče garnizije s tem, da bodo tja preložili vojaško taborišče, v katerem se bodo — kakor je ob nedavnem obisku v Pliberku izjavil obrambni minister Graf, ki se je z vsemi visokimi in najvišjimi osebnostmi nove avstrijske vojske sestal k posvetu pri županu Metnitzu — mladi vojaki neposredno spoznali z mejo, ki jo bodo po potrebi branili.

Ob dnevu vpoklica prvih rekrutov je ob-

rambni minister Graf naslovil nanje dnevnemu povelju, v katerem je poudaril pomen tega dne in dejal, da so kot prvi vojaki svobodne domovine poroki za njeno samostojnost in svobodo. Na Koroškem pa se je obrnil do mladih vojakov komandant 7. gorske brigade podpolkovnik Holzinger, ki je v svojem dnevnem povelju naglasil

Italijanski socialisti za pravice slovenske manjšine

Na zborovanju socialistične stranke v Gorici je socialistični poslanec Luzatto posvetil velik del svojega govora tudi vprašanju ravnanja s slovensko manjšino v Italiji. Govorec o pravicah, ki jih Slovincem v Italiji jamčijo zakoni, je govornik poudaril, da socialisti zahtevajo, da se te pravice spoštujejo, ker to predvideva člen 6 ustave. Mi socialisti — je med drugim dejal — dajmo zgled naše civilizacije. Za nas socialiste je osnovno načelo enakost vseh državljanov, naj pripadajo ti državljanji številčno močni ali šibki manjšini. Nočemo na tem ozemlju prednjih straž z bajoneti, ampak ljudi, ki bodo poiskali možnosti sodelovanja z ljudmi druge narodnosti.

V svojem govoru je omenil tudi razne »branilce« italijanstva in dejal, da »so se v povojnih letih ponovno dvignili taki

predvsem domovinsko ljubezen Korošcev.

Pri sedaj vpoklicanih 13.000 mladih vojakih gre le za del vojaških obveznikov letnika 1937, kajti pri naborih jih je bilo potrjenih okoli 32.000. Predvidevajo, da bodo ostali vpoklicani tekom prihodnjega aprila, ko bodo tudi nadaljnje vojaške objekte pripravili za sprejem rekrutov.

branilci italijanstva, ki jih poznamo že iz preteklosti, ko so italijanstvo oblatili prav s svojim obnašanjem.

Govornik je še omenil, da mora področje, kjer živita dva naroda z različnimi navadami in jezikom, postati most prijateljstva med dvema državama in širokega mednarodnega sodelovanja, nikakor pa ne sme postati žarišče sporov.

Tudi pri nas na Koroškem imamo podobne razmere in bi koroškim šovinistom in poklicnim hujskačem gotovo ne škodovalo, ako bi si za svoja ušesa zapisali besede izvoljenega zastopnika in pripadnika večinskega naroda v Italiji. Mi koroški Slovenci vsaj smo že neštokrat pokazali našo pripravljenost, kot manjšina biti most med dvema narodoma in državama-sosedama.

Tržaški Slovenci želijo sprejem pri predsedniku vlade

Slovenski občinski svetovalci v tržaškem občinskem svetu so v imenu izvoljenih predstavnikov tržaških Slovencev poslali predsedniku italijanske vlade Segniju pismo, v katerem opozarjajo na spome-

nico, ki so jo nanj naslovili slovenski župani in občinski svetovalci že 11. oktobra lanskega leta.

V pismu poudarjajo, da so bila v tej spomenici nakazana vsa osnovna vprašanja slovenske manjšine v zvezi z republiko ustavo in določbami Posebnega statuta londonskega sporazuma, da pa je ostala ta spomenica doslej brez odziva. Nadalje ugotavljajo, da določbe londonskega sporazuma še vedno niso uresničene, čeprav je od podpisa tega za obstoj in razvoj Slovencev na Tržaškem življenjsko važnega meddržavnega dogovora poteklo že 24 mesecev.

Glede osnutka zakona o slovenskem šolstvu pa je v pismu rečeno, da bi njegova uzakonitev zlasti z ozirom na določbo, po kateri bi morali slovenski starši posebej prositi, da bi smeli svojega otroka vpisati v slovensko šolo, pomenila težko kršitev ustavnih določb ter tudi črke in duha Posebnega statuta.

Končno je v pismu izražena prošnja, da bi predsednik italijanske vlade določil dan za sprejem vodilnih predstavnikov tržaških Slovencev bodisi v Rimu ali pa v Trstu, da bi mu lahko ustno pojasnili in obrazložili vsebino lanske spomenice.

Trgovinski odnosi med Vzhodom in Zahodom se izboljšujejo

V torek se je začelo v Ženevi zasedanje odbora Evropske gospodarske komisije za razvoj trgovine. Zasedanje bo trajalo do 27. oktobra. Sodeč po dogovorjenem dnevnem redu bodo na zasedanju obravnavali več perečih vprašanj s področja medevropske trgovine. Med drugim bo v središču pozornosti trgovinska menjava med deželami vzhodne Evrope in deželami zahodne Evrope. Razen tega je na dnevnem redu tudi sklepanje dolgoročnih trgovinskih sporazumov in dogovorov. Poseben pomen pa pripisujejo razpravi o medsebojnih plačilih, organizaciji mednarodnih velesejmov in vrsti drugih pomembnih strokovnih posvetovanj.

Letošnje zasedanje Odbora vzbuja posebno pozornost zato, ker je sklicano v času zelo živahnega političnega doga-

janja, razen tega pa se bo letošnjega zasedanja udeležilo tudi šest novih članic odbora Evropske gospodarske komisije.

Posebno pozornost bodo posvetili obravnavanjem trgovinskih menjav med Vzhodom in Zahodom. Statistični podatki kažejo, da se je lani izvoz iz vzhodnoevropskih dežel povečal v primerjavi s predlanskim za 30 odstotkov, uvoz pa za 12 odstotkov. Letos pa so ti uspehi še neprimerno večji in vse kaže, da se bodo trgovinski odnosi med posameznimi deželami vzhodne in zahodne Evrope v bližnji bodočnosti še izboljšali in utrdili. Brez dvoma bo svoj del k utrditvi in izboljšanju položaja doprineslo tudi zasedanje odbora Evropske gospodarske komisije za razvoj trgovine, ki trenutno zaseda v Ženevi.

Lojze Ude:

TEORIJA O VINDIŠARJIH

(Osnutek kritične razprave)

Ze Wuttejevo naštevaje samih takih definicij naroda, ki jezika ne upoštevajo kot kriterija za narodno pripadnost ali ga upoštevajo zelo podrejeno oziroma kot enega med mnogimi, brez razvrstitve po važnosti, kaže, s kakšno aprioristično zavzetostjo se je lotil pisanja svoje razprave.* Celo Wuttejeva analiza plebiscitnega rezultata samega pokaže, da Wutte nima zadostnega razloga

iz tega rezultata dokazovati, da jezik ni v določenih okoliščinah najvažnejši kriterij narodnostne, nacionalne pripadnosti. Od oseb s slovenskim »občevalnim« jezikom je večina vendarle glasovala za Jugoslavijo, t. j. 15.279 proti okoli 10.000 osebam slovenskega jezika, ki so glasovali z Nemci (ne da bi se v tej zvezi zamujali še pri raznih nepravilnostih v izvedbi koroškega plebiscita.) Gre torej, po Wuttejevem računu, za 3/5 Slovencev glasovalne cone A, ki jim je bil jezik, jezikovna povezanost z ostalimi Slovenci močnejši razlog odločanja, kakor na pr. gospodarska povezanost s Celovcem ali druga življenjska in »kulturna« povezanost s prebivalci nemškega jezika.

Med definicijami naroda, nacije, ki naj bi dokazovale podrejeni pomen jezika za narodnostno, nacionalno opredelitev, Wutte nima sreče. Wutte navaja kot prvo definicijo Eötvösa Josipa, ogrskega pisatelja in državnika (1813—1871), kateremu je narod (nacija) »Zavest pripadnosti k neki ljudski skupnosti, zavest, ki nastane po spominu na skupno preteklost in po enakem položaju v sedanosti, iz česar se izoblikuje neka interesna in čustvena skupnost« (citirano po Wuttejevemu prevodu, str. 18.) Toda ta definicija je izrazito politično pragmatična definicija. Zgrajena je z na-

menom, kako ideološko utemeljiti in opravičiti madžarsko nacijo svetoštetanske krone. Nadaljnji razvoj je dovolj jasno pokazal usodnost dejstva, da je živelo v Madžarski več jezikovnih skupin, narodnosti. Dokazal je razdorno silo jezikovnega zatiranja, ki so ga Madžari, plemstvo in meščanstvo, v imenu enotnosti svetoštetanske krone izvajali nad Slovaki, podkarpatskimi Ukrajinci, Rumuni, Nemci (Avstrijci), Srbi, Hrvati in Slovenci. Kako bi danes Eötvös odgovoril na vprašanje, kaj je narod, nacija? In to je prva napaka, ki jo zagrešuje Wutte. Njegovo obravnavanje nacionalne problematike je — za zgodovinarja dovolj čudno (toda ne smemo pozabiti, da je Wutte zgodovinar nemško-avstrijskega nacionalističnega, pangermanskega meščanstva) — brez prave zgodovinsko-razvojnne perspektive.

V evropski politični razvoj je vnesla jezikovno kot politično vprašanje francoska revolucija, ne sicer direktno, temveč z demokratizacijo evropske družbe. Ljudske množice vstopajo v politično vodstvo in soodločanje s svojimi jeziki ter zahtevajo njihovo upoštevanje. Jezikovno zatiranje ali omalovaževanje občutijo kot odrekanje demokratičnih svoboščin, kot nasilje.

Sicer pa je čisto odveč Wuttejevo dokazovanje, da obstoje narodi (nacije), državne tvorbe, ki jih ne karakterizira samosvoj, lasten jezik ali da obstoje nacije, državne tvorbe, ki jih sestavlja več jezikovnih skupin ali narodnosti. Saj tega nihče ne taji. Ni dvoma, da more biti deleča, kulturno in politično indi-

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Vlada Združenih držav Amerike je sklenila, da bo tudi nadalje nudila Jugoslaviji gospodarsko pomoč. Tako bo Amerika poslala Jugoslaviji okoli 200 000 ton pšenice, nadomestne dele za ameriške naprave, ki jih je Jugoslavija prejela od Amerike v prejšnjih letih, nadalje bo Amerika nudila podporo v gospodarstvu in na drugih področjih.

New York. — Ameriški obrambni minister Wilson je sporočil, da bo Amerika zvišala proračun za vojaške potrebe za prihodnje proračunsko leto od 36,5 na 39 milijard dolarjev.

Berlin. — V Zapadni Nemčiji so v zadnjem času začeli z odločnimi demonstracijami proti uporabi SS-oficirjev v novi nemški vojski. Pod parolami »SS-ovce je treba odstraniti!« nastopa nemško ljudstvo po vsej Zapadni Nemčiji. Adenauer je pretekli teden razočaran zaradi demonstracij ljudstva izjavil, da v vojsko niso sprejeli SS-ovcev, ki so prostovoljno služili v teh formacijah. Vsak pa ve, da je Adenauerjeva trditev smešna.

Moskva. — Dosedanji veleposlanik Sovjetske zveze v Avstriji Smirnov je bil od predsednika Vrhovnega sovjeta imenovan za novega sovjetskega veleposlanika v Zapadni Nemčiji.

Columbia. — Eleonora Roosevelt je v nedeljo na nekem sestanku bivših borcev predložila program o ukinitvi rasnega razlikovanja v ZDA. Zahtevala je, da v vsej državi ukinejo razlikovanje glede stanovanj, nato pa dokončno še v šolah. Prav tako se je odločno zavzela za volilno pravico vseh ameriških državljanov.

Atene. — Grška trgovinska delegacija bo ta mesec odpotovala v Moskvo na razgovore o utrditvi trgovinskih vezi in o drugih gospodarskih vprašanjih. Grčija in Sovjetska zveza sta se načelno sporazumeli glede živahnih trgovinskih vezi že ob bivanju sovjetskega zunanjega ministra Šepilova v Atenah.

Pariz. — Prvi kongres afriškega socialističnega gibanja, ki je bilo ustanovljeno pred nekaj dnevi v Parizu, bo konec tega meseca v Konakriju v Zahodni Afriki. Pobudniki kongresa menijo, da je treba združiti vse socialiste Afrike v skupno gibanje, ki se bo laže med seboj sporazumevalo in posvetovalo ter sprejemalo skupne in smotrne sklepe o vseh pomembnih vprašanjih, ki zadevajo afriške narode in njihov položaj.

vidualizirajoča sila na pr. zemljepisne oddaljenosti, posebnih geografskih, zgodovinskih, gospodarskih in mednarodno-političnih pogojev (nakopičenih ali posamezno obstoječih) večja kakor združujoča sila istega jezika, sporazumevanja v tem jeziku, v tem jeziku pisane književnosti. Dovolj zgledov imamo za to, na pr. Anglija in Amerika, Avstrija in Nemčija itd. Toda združujoče sile istega jezika, občutka neke sorodnosti zaradi istega jezika, olajšanega sporazumevanja, tudi v takih primerih ni podcenjevati. Prav tako ni nobenega dvoma, da morejo biti združujoče sile določenih skupnih interesov in idej, posebnega mednarodnega položaja, močnejše kakor deleča sila raznih posebnih jezikov, narodnosti. Tudi za take nacionalne, državne tvorbe imamo dovolj zgledov, na pr. Jugoslavija, Švica, Belgija itd. Toda — ali bi Švica še obstala, če bi se švicarskim Nemcem tako omračil um, da bi izrabili svoj večinski položaj za to, da bi hoteli manjšima jezikovnim skupinama, francoski in italijanski, kratiti enakopravnost ali jima celo hoteti vzeti njihov jezik? Kdo si upa na to odgovoriti z »da«? Ali ne pretresa Belgije prav jezikovni spor med Valonci in Flamci? Katalonci, Baski, se ne bodo nikdar sprijaznili s svojim položajem v Francovi Španiji. Alzačani, Bretonci, Waležani prijavljajo svoje jezikovne pravice itd. Nemški južni Tiroli se bore za dosledno upoštevanje svojih jezikovnih pravic. Zasedujmo razvoj v Indiji, ki se spreminja v federacijo jezikovnih skupin.

(Nadaljevanje sledi)

4 ROK ARIH:

O tistem letu so znova bili vsi v vaseh prepričani, da je zadnje; končno se je ugibanje ljudi izkazalo kot pravilno.

Sneg je padel takrat še na predvigred le v kosmih. Tonner, ki je kakor lovski pes slednik vse dni prežal za banditskimi sledovi, je ob številnih stezah pozabil nase.

Na veselje pa je nekega dne prišla v vasi še močna lovška enota 13-SS polka. Skozi vasi so prihajali njih oficirji in se ponujali kmečkimi dekletom, da jih bodo naučili jezdit.

Vse, tako strankine ljudi kakor tudi komandni kader, pa so nekega jutra razburili banditski letaki: eden je bil vložen celo v omarico, kjer je imel lastnik kina »kulturtäger« Janč svoje slike (Zarah Leander, Hans Albersa itd.); drugi je bil pripet na vrata žandarmerijske postaje, zato se je vse posmihalo debelemu žandarju Kelblu; tretji je bil pripet na vrata Podgraške cerkve.

Razen stopinj v snegu in steza križem krašem po vsej Gradčenci, Kvadju in pač vsem predgorju, doslej še nihče ni mogel ugotoviti ničesar.

In po vaseh so šepetali ljudje: v gori so tudi dekleta. Med njimi (partizani) je zalo-črna drobna dečva. Govoril sem z njo in kako lepo zna marnjati, kot da bi iz bukev brala, je pripovedoval ta ali oni. Videl sem jih, se je pohvalil drvar, žaubrne so; ena med njimi, tista visoka — so dohtarca. Za šepetanje in take stvari so zvedeli celo strankini ljudje: Žene so tudi med njimi — med banditi! Banditenweiber, Flintenweiber!

»No, kaj bi ji storil,« je vprašal Rutin debelega žandarmerijskega mojstra, ki je veljal za temeljitega strokovnjaka, kar se tega spola tiče. Ta je zamežikal s svojimi drobnimi prašičjimi očmi.

Saj jih skoraj nima — oči, vgreznjene so v mast, je pomislil Tonner.

»To bi že vedel,« je pomolil debeli žandar za trenutek svoj jezik in ga naglo povlekel nazaj, kar slina se mu je nabrala v koticih ust.

»Z njimi bi kaj slabo opravil,« se je ujezil Rutin, »prase staro, ali pa bi one s tabo?«

Možje (die Männer) so poizkušali žganje ob priliki, ko so se vrnili iz patrolje; zaskrbljeni kmet jim je ponudil zadnje; to je dal na stran zase, za bolezen. Naj se napijejo, njegova domačija je tik ob gmajni, ali ni to prav tako, kakor da bi ga obiskala bolezen.

»One bi vedele, kaj bi s tabo (z nami), če bi jim zašli pred cev,« je odrezal Rutin.

Tonner se je posmešnil. Zdelo se je, da nekaj premišljuje:

»Jaz bi že znal opraviti z njimi, mit den

Flintenweibern. Ali je to sploh ženska? Da, znal bi, znal bi jih,« je zagotavljal, kot bi to dopovedoval samemu sebi.

Lovsko poveljstvo 13-SS polka z nekakšnim lajtnantom na čelu je javljalo dan za dnevno vsega področja, ki mu je bilo podvrženo, takale poročila: danes en bandit oblečen v nemško ali angleško ali kakršnokoli že uniformo, jutri dva bandita s peterokrako ali s sovjetsko zvezdo, s pištolami in granatami, pojutrišnjem pa tudi petnajst banditov, ki so vzeli živež, novačili ljudi, prekinili telefon, zavalili skalo na progo, streljali na vlak, prepovedali sečnjo in zopet odšli jugovzhodno ali severozahodno — neznanokam.

Nekega dne v februarju, po nešteti posvetih in predvidevanjih, ko je Tonner vedno znova in znova opisoval področje za veliki pohod, pa je pridrl na poveljstvo, naravnost k poveljujočemu oficirju birt iz Kota in izpovedal:

TRO TAMORA

»Nastavljal sem pasti za lisice pod skalo... daleč od nje. Da, da, da. In ko sem jih na večer pregledoval, sem se še zadržal in videl sem sij!«

Poveljujoči je sklical vojni posvet. Ni dopustil, da bi mu Tonner segal v besedo in poizkušal vedno znova in znova dopovedovati njemu in vsem drugim, kako je on, Tonner, že zdavnaj vedel — predvideval in zahteval pohod na osumljeno področje.

Ker je bil Hans razumen, si je dejal: potrpimo. Bomo že še videli, kako bo? Kako se boš izkazal ti; želiš se polastiti vsega truda, ki sem ga že mesece in mesece vlagal — in požeti, ne da bi sejal. Oficir je začutil odpor in ostro zaukazal, da morajo vsi točno slediti navodilom:

»Ne gre tu za kakršnekoli samostojne pustolovščine, te bi lahko le škodovala skupni stvari.« (Ob tem je strmo gledal Tonnerja. Kako si je le ta, iztisnjeni limoni podobni človek, pridobil železnega s hrastovimi?)

»Tudi si ni treba domišljevati, da bi kdorkoli brez posebej šolanih vojakov lahko opravil z njimi — z banditi,« je še pripomnil oficir.

Tonner je požrl in si mislil, ti le trobi. Nato so prejeli člani stranke napotila za mobilizacijo Landwache. Oficir je izbral vodiče in dodelil Tonnerja na levo krilo z eno strojnico na stojalih in radijskim oddajnikom; zase je določil drugega vodiča. Nekdo je nasvetoval Kurta Slatkyja, sina policijskega uradnika, gozdar-

skega pomočnika, ki kljub mladosti in zdravju zaradi nečiste krvi ni imel časti postati vojak Wehrmachta. (Njegova mati je bila židovka.)

»Ob meni bo mladenič že lahko dokazal, ali pozna gozd, ki ga tako mora najbolje poznati, pa tudi svojo barvo bo pokazal. Sedaj pa na delo...« je odločil oficir-prišlek.

Tonnerjevo samoljubje je bilo močno ranjeno. Končno pa je mož ugotovil zase, da bo tako še bolje, ob sebi bo imel podoficirja, ki bo vsaj za nekaj odstotkov manj nadut kot pa tale. Kaj si ta prišlek sploh misli? Toda proč z neumnostmi, se je prepogovoril — gre za obračun z banditi.

Landwache se je obotavljala. Nihče ni bil navdušen, toda nihče si ni drznil odtegniti se domovinski dolžnosti. Lipej pa je rekel, nak, streljal pa ne bom v te vrage v snegu, kdor ne ubija, ne bo ubit.

Ob eni ponoči je vse na karti označeno področje začel zasedati trikratni obroč tri stotih — od tega sto petdeset specialno šolanih vojakov iz trinajstega lovškega polka-SS.

Vasi so bile vse te dni zaskrbljene, nekateri v njih zaradi svojih zvez z dečvami in fanti, drugi zaradi nevarnosti, da bi jih utegnili voditi pred partizanske cevi, tretji, ker se nič ne ukrene proti banditom. Ko se po napovedani hajki nič ni dogodilo, so se ljudje umirili in takrat so nenadoma odšli na večer možje od domačij — v noč.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Ali naj pomagamo otroku pri šolskih nalogah?

Pouk na naših šolah je v polnem teku in otroci imajo skoraj vsak dan domače naloge. Dostikrat se zgodi, da prosí otrok pomoči in nasveta pri reševanju nalog. Kako in kdaj naj otroku pomagamo? To bodi v naslednjih vrsticah kratko povedano.

»Poln trebuh se nerad uči« pravi že star latinski pregovor. Zato nikakor ne smemo zahtevati od otroka, da naredi svoje naloge takoj po kosilu. Nekaj oddiha mora imeti tudi otrok; saj se je ves dopoldan v šoli učil in je telesno in živčno utrujen. Delo bi mu tudi ne šlo od rok. Zato naj se otrok najprej živčno odpočije in telesno razgiba, bodisi pri igri ali pa pri njegovim močem odgovarjačem delu. Tu smo hkrati pri prvi kritični točki.

Veliko je število kmečkih staršev, ki dandanes zaradi pomanjkanja delovnih moči že od malih šolarčkov zahtevajo dela, ki pripadajo pravzaprav odraslim. Tako mora otrok ves popoldan težko delati in šele pozno zvečer, ko spada otrok že v posteljo, se mamica spomni, da je treba še domače naloge spraviti v red. Tako početje je neuspametno in škoduje otroku telesno in duševno. Utrujen otrok ni več zmožen dojeti smisla naloge, muči se z njo mnogo dalje, kakor bi bilo sicer potrebno, uspeha pa še kljub temu ni. Narobe je torej, če dela otrok svoje naloge šele pozno zvečer. Na deželi imajo otroci v veliki večini dolgo pot v šolo. Torej je tudi to, da otrok zjutraj zgodaj vstane in se tedaj uči, upravičeno le tedaj, če otroka ni treba zbuditi prezgodaj. Pravi čas za učenje je nekaj ur po vrnitvi iz šole. Vsaj pismene naloge morajo biti rešene še pri dnevni luči, ker umetna razsvetljava, pa če je še tako močna, na vsak način škoduje očem in slabša vid. To se v poznejšem življenju dostikrat hudo maščuje.

Naša prva pomoč pri nalogah naj bo torej obstojala v tem, da bomo dali otroku na razpolago ugoden čas. Nič manj važen pa je drugi nasvet: Pri učenju pustimo otroka v miru. Za duhovno delo je potrebna tišina. Dostikrat sem se kot mlad učitelj jezil, ko so otroci iz gotovih hiš prinesli domače naloge vse napačne, zvezke umazane in razcefrane in ker se na pa-

met nikoli niso kaj naučili. Ko pa sem dobil vpogled v prilike, v katerih so morali ti reveži delati domače naloge, so se mi zasmilili. Če naj otrok izdeluje naloge, ko je poleg njega vključen radio na ves glas in se odrasli hrupno zabavajo, mlajši bratci in sestrice pa gledajo šolarju čez rame, tedaj je razumljivo, da se ta nič ne bo mogel naučiti. Pustimo torej otroka delati v popolni tišini na svetlem in snažnem prostoru, na katerega pada svetloba z leve strani; skrbimo, da bo imel vedno dosti dolg in oster svinčnik, barve, radirko, ravnilo in dobro pero, pa bo uspeh že veliko večji. Tudi pri učenju pomeni dobro orodje polovico uspeha in poveča veselje do dela.

Naloge kot take mora rešiti otrok sam. Brezsmiselno je, če skrbni starši napišejo svojemu obupanemu otroku kar cel spis ali pa mu naredijo vse račune. Šolska naloga je stavljena učencu in ne staršem! Izkušen učitelj stavi vendar domače naloge tako, da jih povprečen šolar lahko reši sam; poleg tega pa pomeni skoraj vsaka naloga samo ponovitev že obdelane snovi. Kadar pa je pomoč res potrebna, potem jo nudimo potrpežljivo in dajmo otroku samo navodila, kako naj se to ali ono naredi, končno izdelavo pa repustimo otroku samemu.

Ko otrok pove, da je naloge končal, potem jih pregledamo, če so pravilne in tudi čedno izdelane. Pesmi in drugo snov izprašamo in se tako prepričamo, če jih šolar v zadostni meri obvlada. Slabše nadarjenemu otroku bomo vedno lepo prigovarjali in ga bodrili, da mu ne ubijemo zadnji košček veselja do šole.

Problem žase so šolarji-začetniki. Pri prvem pouku v pisanju in čitanju se dostikrat pojavijo težave celo pri dobro nadarjenih otrocih. Mnogokrat sem že opazoval, da so tisti, ki imajo prve mesece pouka velike težave, pozneje najboljši učenci. Torej ne puške v koruzo in ne obupavanja pri prvih solzah, ampak potrpežljivega in mirnega pomaganja in kmalu se otroku »posveti«, kako in kaj. Dostikrat je namreč vzrok prvih težav gotova nesigurnost in nerodnost in ne slab razum. O vajah z začetniki pa se bomo pogovorili drugič. Vzgojitelj.

KULTURNE DROBTINE

Pekinska Opera na Dunaju

Minulo soboto, nedeljo in ponedeljek je gostoval na Dunaju ansambel pekinške Opere, ki je s svojimi nastopi navduševal številne obiskovalce. Kitajski umetniki so pokazali Dunajčanom majhen izrez iz tisočletja stare kulturne dejavnosti v deželi vzhajajočega sonca. Njihov obisk je pomenil za vse udeležence predstav edinstveno in nepozabno doživetje.

Na sporedu gostovanja so imeli kitajski umetniki gledališke prizore, narodne plesse, narodno glasbo in narodne pesmi. Posebnost tega gostovanja so bili gledališki prizori, v katerih so igralci brez vsake dekoracije odra (le-te kitajsko gledališče sploh ne pozna) predvajali umetnost, ki spominja na staro tradicijo kitajskega klasičnega gledališča in se odraža v čudoviti akrobatiki in mimiki.

Ansambel pekinške Opere, ki je gostoval na Dunaju, ima na svojem sporedu 1000 najrazličnejših komadov, izmed katerih pa jih je za nastop v dunajskem »Volkstheater« izbral le 11, ki so najbolj značilni za kitajsko gledališko umetnost.

Salzburško lutkovno gledališče na gostovanju

Svetovno znano lutkovno gledališče iz Salzburga, ki je po svoji obširni turneji v Ameriki priredilo v okviru letošnjih salzburških slavnostnih iger okoli 120 predstav doma v Salzburgu, je ponovno šlo na gostovanje po Evropi. Prvi nastopi so na Danskem, od koder gre gledališče na enomesечно potovanje po Holandskem. Po nastopu v belgijski televiziji je predvidena turneja po Italiji, v začetku prihodnjega leta pa prideta na vrsto Španija in Portugalska.

Italijanski pevci v Beljaku

Zadnjo soboto je na povabilo kulturnega referata gostoval v Beljaku italijanski pevski zbor »Complesso Polifonico Goriziano«, ki je pod vodstvom Cecilije Seghezzi zapel vrsto pesmi italijanskih skladateljev iz 16. stoletja. Občinstvo, ki proti pričakovanju ni bilo ravno najbolj številno, je predvajanje italijanskih pevcev spremljalo z navdušenim aplavzom in so morali kot dodatek zapeti še nekaj novejših skladb.

40-letnica ameriške „Prosvete“

Dne 1. julija 1916 je izšla prva številka pomembnega dnevnika ameriških Slovencev »Prosveta«. Letos so slovenski izseljenci v Ameriki slovesno obhajali 40-letnico obstoja tega svojega glasila, ki jim je uspešno pomagalo vzdrževati čim tesnejše medsebojne vezi, hkrati pa tudi trdno vez z domovino.

Ameriški Slovenci so imeli sicer že poprej svoje tedensko glasilo, katero je izdajala Slovenska narodna podpora jednota, vendar je »Prosveta« zaživela polno življenje šele potem, ko je postala dnevnik, okoli katerega so se zbrali vsi napredno usmerjeni slovenski izseljenci. Posebno vlogo je odigrala »Prosveta« zlasti pri preobrazbi slovenskega človeka v zavrednega delavca, ki se zavestno in solidarno z ostalim delovnim ljudstvom bori za svoje pravice.

Knjiga slovenskih vodnih imen

Pri Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani je pred mesecem dni izšla prva knjiga Slovenskih vodnih imen, ki jo je napisal dr. France Bezljaj. Knjiga odpira pogled v veliko bogastvo slovenskega imenskega zaklada in s svojo problematiko osvetljuje tudi nove metode za raziskovanje celotnega slovenskega besedišča. Knjiga bo služila ne samo jezikoslovcu, ampak tudi kulturnemu zgodovinarju, geografu in vsakomur, ki se v kakršni koli meri ukvarja z vprašanji slovanskih selitev in preseljevanj na našem ozemlju.

Prva knjiga obsega 365 strani ter vsebuje vsa vodna imena od A do L. Imena so uvrščena po abecednem redu in pri vsakem avtor navede vse, kar je o imenu že znano.

Beljak

Beljak ima svojo senzacijo. Pred nedavnim je namreč izginil neznanokam direktor Voigt, vodja mestnega kina v magistratu. Doselej še nihče ne ve, kam se je izgubil. Njegovo motorno kolo so našli pred kolodvorom. Pravijo, da so v kinoblagajni ugotovili primanjkljaj 25.000 šilingov, revizija pa še ni zaključena. Direktor Voigt je bil vodilno udeležen tudi pri gradbeni in naselitveni zadruzi »Heimat«. Voigt je sudetski emigrant ter so mu pred leti podelili avstrijsko državljanstvo.

Na železniškem prelazu pri Sv. Magdalen pri Beljaku se je 43-letni delavec Andrej Batista iz Trabenč pri Vernberku smrtno ponesrečil. Imenovani, ki je bil zaposlen v celulozni tovarni, je prispel zvečer ob četrtem na sedem z motornim kolesom do železniške proge. Kljub temu, da so bile zatvornice že zaprte, motociklist ni počakal, da bi bil mimo vlak, temveč je hotel prevoziti progo po poti poleg ograje. Privozil je prav v sredo tračnic, ko je privozil osebni vlak v smeri iz Beljaka. Vlak ga je zadel, podrl na tla in grozotno razmesaril. Nesrečni delavec je bil na mestu mrtev, ko mu je glavo docela zdrobilo in odtrgalo obe nogi.

Šmarjeta pri Pliberku

V ožjem krogu sorodnikov in bližnjih znancev so minulo soboto zvečer praznovali pri Tomažu v Šmarjeti prisrčen družinski dogodek, ko sta si Tomaževa Štefka in mladi Kajzer Pavle obljubila zvestobo za življenje. Po ženitovanjskem večeru, ki je minil v prijetnem in domačem vzdušju, je ženin povedel svojo ženo na svoj dom, ki je kar sosedov. V novi družinski celici bosta Štefka in Pavle skupno korakala skozi življenje in kakor se nadajamo, v neskajeni harmoniji delila radosti in tudi težkoče življenja.

Mlademu paru srčno čestitamo in kličemo: Na mnoga srečna leta!

Ledenice

V ponedeljek se je kmetu Janezu Arnejcu pripetila pri obiranju jabolk huda delovna nesreča. V višini kakih osem metrov se je zlomila veja in Arnejc je padel na tla. Pri padcu je zadobil težke poškodbe, zlomil si je roko, pretresel možgane in si poškodoval hrbtenico. Težko ponesrečenega gospodarja so nemudoma odpeljali v bolnišnico.

Droben pomenek z naročniki

Danes spregovori nekoliko besed uprava lista. Ko smo današnji številki spet priložili poštne položnice, smo to storili zato, da naročnikom olajšamo nakazilo naročnine. Naročnina je za naročnike obveznost ter omogoča nemoteno izhajanje lista in plačevanje stroškov za papir, tisk, poštino in še za toliko drugega.

Naročniki plačujejo naročnino različno. Mnogi jo plačujejo redno, mnogi vnaprej, žal pa je več tudi takih, ki z naročnino zaostajajo. Uprava ustreza naročnikom, kolikor le more, vendar doživlja včasih tudi razočaranja. Polletno ali četrletno plačevanje naročnine sproti je lažje, kakor poravnati naročnino pozneje, ko znesek naraste. Ta in oni naročnik potem piše, da ne more več plačati naročnine, ker nima toliko denarja.

Večina listov ima uvedeno pobiranje naročnine po pismonoši, kar je gotovo dobra ureditev, ker so naročniki rešeni skrbi za nakazovanje naročnine. Pri našem tedenskem listu pa računamo na disciplino naročnikov in čut odgovornosti za obveznost nasproti listu ter prilagamo četrletno položnico za nakazilo naročnine.

»Slovenski vestnik« radi sprejemajo v številnih družinah na Koroškem, ker jim vsak teden prinaša razgled političnih dogodkov in razvoja v svetu in doma, poučno in zabavno čtivo in še mnogo drugega raznovrstnega in pestrega. Uprava pričakuje, da bodo naročniki z razumevanjem vzeli na znanje opozorilo za redno plačevanje naročnine ter se poslužili priloženih položnic. Vsem, ki svojo obveznost nasproti listu v redu izpolnjujejo, se uprava »Slovenskega vestnika« iskreno zahvaljuje in jih iskreno pozdravlja!

Planinski oktet iz Maribora ni dobil avstrijskih potnih dovoljenj

Minulo nedeljo je bilo veliko ljudi v več naših krajih, kakor v Št. Primožu, Železni Kapli, Šmihelu nad Pliberkom in v Bilčovsu, prikrajšanih za mnogo obetajoč kulturno-umetniški užitek, ko Planinski oktet iz Maribora ni mogel izvesti svoje koncertne turneje po Koroškem. Številni ljudje so obvestilo o gostovanju okteta sprejeli z velikim zanimanjem in so v navedenih krajih nestrpnno pričakovali drage goste. Marljivi prosvetaši so v posameznih krajih obvestili prebivalstvo o koncertih in vse je bilo pripravljeno, da po hiti na prireditve. Žal smo v zadnjem trenutku prejeli obvestilo, da pevci niso mogli priti, ker jim avstrijske oblasti v Zagrebu niso izstavile potrebnih potnih dovoljenj. Vsem ljubiteljem lepo zapete slovenske pesmi naj bo povedano, da bo oktet izvedel svoje gostovanje ob drugi priložnosti, o čemer bodo povsod pravčasno obveščeni.

Planinski oktet iz Maribora je pevcem podjunskih pevskih zborov SPD, ki so minulo jesen gostovali na Štajerskem, v ne-

izbrisnem spominu. Na poslovnem večeru v Mariboru jih je razveselil in navdušil z vrsto dovršeno podanih pesmi in že takrat se je izrazila želja, da bi oktet ob priložnosti gostoval tudi na Koroškem.

Planinski oktet iz Maribora deluje že osmo leto ter uspešno izvaja svojo nalogo, ki si jo je zadal ob ustanovitvi: širiti slovensko pesem in vzbujati veselje za kulturnoprosvetno delo med širokimi ljudskimi sloji na vasi. Imel je številne koncerte na podeželju in nastope v radijskih oddajah. Skupno izkazuje nad 80 koncertov, okoli 40 radijskih nastopov za radio Maribor in Ljubljana ter radio Zagreb in snemanje na plošče »Jugoton« Zagreb. Letos je Planinski oktet zastopal kot izbran vokalni ansambel slovensko narodno pesem na jugoslovanskem radijskem festivalu v Titogradu.

S tem smo na kratko predstavili odlični pevski ansambel Planinski oktet iz Maribora, prepričani, da nas bo v kratkem zares obiskal ter se bomo opajali ob poslušanju izbrano zapete slovenske pesmi.

Nekaj pomenkov o letini v naših Vrheh

V poletju smo že poročali, da je bil pridelek ozimnih žitaric v našem kraju, Št. Vidu v Podjuni in okolici, nekako v srednji meri zadovoljiv. Napredni kmetje, ki so pravilno uporabljali umetna gnojila, so pridelali veliko več, kakor oni, ki pustijo svoje posevke stradati in se zanašajo samo na hlévski gnoj. Omenili smo tudi, da je domača pšenica po večini odpovedala zaradi rje in polege, dočim se je Lasserjeva debeloglavka zelo dobro obnesla, tembolj, če je bila podprta z gnojili in če je bila zemlja dobro pripravljena. Jare žitarice pa so pridelovalce po večini zadovoljile. V običajnem času sejane ajde je osmodilo, sejane nekoliko po 20. juliju pa so prav dobro zarodile, vendar jih je zgodnja slana pokvarila, da so kmetje pridelali le obilno plev.

Uspeh gnojenja s fosfatnimi gnojili je bil viden tudi pri ajdi. Kdor je rži zadosti postregel s temi gnojili, je še pridelal nekaj ajde, pri drugih pa je bil najboljši pridelek le do 5 q na hektar. Tudi lihograščica se letos ni obnesla. Že ob setvi je bila precejšnja suša in je trajala naprej ter je zaradi tega zelo zaostala. Pa tudi nitramonkala ni nihče trosil, ker se v suši ne topi, zato je pridelek zaželeno zelene krme bolj pičel.

Pravočasna setev ozimne je bila letos košljiva zadeva. Vladala je dolgotrajna suša in mnogo gospodarjev je bilo v skrbeh, če bo setev sploh vzklila. Po prvem malenkostnem dežju so setve

vzklile in naknadno pognale. Pri ročni setvi smo opazovali, da je precej na zemlji ležečega semena vzklilo od močne rose, pa se potem spet posušilo, ker korenice niso prišle do vlažne zemlje. Težkoča pri jesenski obdelavi je bila stlačnost zemlje. Pogosti nalivi in delo s traktorji so prst močno zbili, po oranju v suhem so bila polja v velikih grudah. Po trikrat so branali in še potem s kici zbijali kepe.

Sadna letina v Vrheh je povprečna. Hruške so po več slabih letinah dobro obrodile in pri nas posebno naslednje udomačene sorte: koroške moštne, tepke in ozimke. Na Vazah, kjer lani ni bilo posebno dobre jabolčne letine, so jabolka letos dobro obrodila. Tudi orehi so ponekod dali prav lep pridelek. Žal, da imamo med orehi veliko drobnih sort, da se jih niti za domačo uporabo ne izplača luščiti. Zelo dobro so obrodili češplji, posebno pri onih, kjer so izvedli tudi zimsko škropljenje. Škropljena drevesa so prinesla sad z lepo modro prevlakom, ki so ga zelo lahko prodajali.

Kakor drugod, tako je tudi pri nas krompir važen poljski pridelek. Krompir je važno krmilo za pitanje prašičev, nadalje za prehrano, deloma pa ga pridelujejo tudi za na trg. Pridelek krompirja je bil zadovoljiv in tudi tu je na kakovost vplivala semenska sorta. »Ackerseggen« je skoraj povsod odpovedal, z »Voranom« pa je bila večina zadovoljna.

Nekaj števil iz „Statističnega priročnika koroške dežele“

Iz »Statističnega priročnika koroške dežele« za leto 1955, ki ga je izdal statistični oddelek pri koroški deželni vladi, so razvidni zanimivi podatki o razmerah na Koroškem na najrazličnejših področjih.

Iz tega priročnika posnemamo tudi naslednje številke. Leta 1951 so v naši deželi našli 474 764 prebivalcev, med temi 229 999 moških in 224 765 ženskih. S kmetijskim in gozdnim gospodarstvom se preživlja 120 634 ljudi, kar je 25,4 odstotka vsega prebivalstva. Industriji in obrti pripada 167 944, trgovini in prometu 56 360, svobodnim poklicem 16 352, javnim službam 20 321, gospodinjstvu 6831 in drugim poklicem 8475 oseb. Upokojevencev in rentnikov je na Koroškem 61 264. Kot najštevilnejša starostna skupina presegajo trideset- do petdesetletniki vse ostale skupine. Tem sledi skupina osemnajst- do tridesetletnih. Petdeset- do šestdesetletnih je na Koroškem 50 476, šestdeset in več let starih pa 10 713. Naraščaj do osemnajstega leta šteje 153 968 oseb, med temi 78 642 fantov in 75 326 deklet.

Leta 1955 se je poročilo 3972 parov, število rojstev pa je znašalo 9957. V odstotkih sklepajo največ zakonov v Celovcu, število rojstev pa je najnižje. Celovcu sle-

dita pri sklepanju zakonov okraja Wolfsberg in Velikovec, število rojstev pa v odstotkih presega glavno mesto. Nezakonskih otrok se je leta 1951 rodilo še 24,9 odstotka, leta 1955 pa samo še 19,8 odstotka od skupnega števila rojstev. Pred leti je bila Koroška na prvem mestu, kar zadeva rojstva nezakonskih otrok, danes pa prednjači Salzburška. Nazadovanje nezakonskih otrok pripisujejo okoliščini, da so se razmere na podeželju bistveno zboljšale.

Po površini meri Koroška 9584 kvadratnih kilometrov. Največji okraj je Spittal s površino 2770 kvadratnih kilometrov, najmanjši pa Šmohor z 807 kvadratnimi kilometri, Celovec-dežela meri 1396, okraj Beljak-dežela 1092, okraj Velikovec 920, Celovec mesto 56, Beljak pa 40 kvadratnih kilometrov. Na Koroškem je 241 podeželskih, 15 mestnih in 32 tržnih občin. Zandarmerijskih postaj je 140, poštne uradov 241, matičnih uradov pa deluje 218.

Štetje živali je minulo leto pokazalo naslednje številke: 27 054 konj, 394 mul in oslov, 196 924 goved, med temi 88 918 molznih krav, 50 486 ovac, 247 772 svinj, 20 781 koz, 585 691 komadov perutnine in 50 888 čebelnih panjev.

Volitve v kmetijsko zbornico:

Do nedelje je treba vložiti kandidatne liste

Občinske zaupnike opozarjamo, da morajo do nedelje, 21. 10. 1956 vložiti kandidatno listo za krajevni kmečki odbor. Kandidatna lista mora nositi ime »Kmečka gospodarska zveza — Bauern-Wirtschaftsbund«.

Kandidirajo lahko vse osebe, ki imajo volilno pravico v kmetijsko zbornico, ki so avstrijski državljani in ki so 1. januarja 1956 izpolnili 24. leto starosti. Poleg imena kandidata je treba navesti še dan in leto rojstva, poklic, hišno ime in naslov. Nadalje mora biti imenovan opolnomočenec (Zustellungsbevollmächtigter Vertreter), ki sme listo vložiti.

Kandidatna lista mora biti podpisana od petih volilnih upravičencev v kmetijsko zbornico.

Kmečka gospodarska zveza

Celovec

Ker 51-letna nameščenka Helena Zach ni pazila na rdečo signalno luč, jo je dohitela huda prometna nesreča. Pretekli ponedeljek se je kmalu popoldne peljala s kolesom ter je na križišču Beljaške ceste prezrla rdečo luč. Hotela je prevoziti križišče, pri tem pa je trčila v mestni omnibus in strmoglavila na cesto, kjer je obležala nezavestna s težkimi poškodbami.

Na Obirski cesti so neznan storilci ukradli v stanovanju neke nameščenke 5000 šilingov iz predala pisalne mize.

V gostilno Hudelist na Siebenhügelstrasse so vdrli neznan vlomilci. Razbili so okno in zlezli v prostore. V pivnici in kuhinji so prebrskali vse predale in iskali plen. Razen nekaj škatljic cigaret niso našli ničesar, ker je previdni gostilničar vzel denar v svoje stanovanje.

Velikovec

V četrtek preteklega tedna je žandarmerijskega inšpektorja Johana Starca iz Velikovca dohitela na službeni poti usodna prometna nesreča. S svojim kolesom se je odpeljal na patroljo. Okoli 18. ure je prispel na Paško cesto, kjer ga je prehitel neki tovorni avto. V kratkem presledku je privozil z nasprotne strani drug tovorni avto. S tem avtomobilom je žandarmerijski uradnik trčil tako nesrečno, da je strmoglavil na cesto, levo sprednje kolo pa mu je povozilo noge. Nato ga je vrglo v obcestno obrežje, kjer je obležal mrtev. Zdravnik, ki so ga poklicali, je ugotovil kot vzrok smrti prelom tilnika, poleg tega mu je kolo zdrobilo obe spodnji stegni.

Škofiče

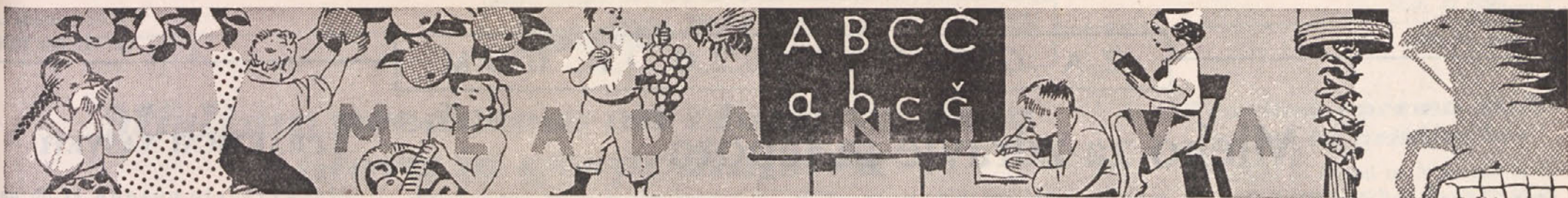
Nedaleč od naše vasi se je minulo nedeljo ponoči spet primerila prometna nesreča, in sicer na prav poseben način. Zandarmerijski uradnik Jožef Woschitz je hotel na hodiški cesti ustaviti nekega motociklista, ki je bil očitno pijan. Motociklist pa je zavozil v orožnika, čeprav se je ta poizkusil še rešiti z odskokom. Sunek ga je vrgel na njivo, kjer je obležal s hudimi poškodbami. Prav tako je strmoglavil tudi voznik motocikla in se tudi hudo ponesrečil. Oba ponesrečenca so prepeljali z rešilnim avtom v bolnišnico.

Tretjega novembra ne bo pouka

V soboto, dne 3. novembra bo šole prost dan, je odredilo ministrstvo za prosveto. Letošnje božične počitnice se bodo pričele v soboto, dne 22. decembra 1956 in končale v četrtek, dne 3. januarja 1957. Odredba velja za srednje in njim enake šole. Deželne šolske oblasti so bile pozvane, da izdajo potrebne odredbe za ostale šole.

KOLENDAR

Petek, 19. oktober: Peter
Sobota, 20. oktober: Janez
Nedelja, 21. oktober: Uršula
Ponedeljek, 22. oktober: Kordula
Torek, 23. oktober: Severin
Sreda, 24. oktober: Rafael
Četrtek, 25. oktober: Krispin

ZAJEC JUNAK

Lev N. Tolstoj: **Ptič**

Zajček Hitropetec se je bahal pred brati zajci:

»Jaz nisem tako bojzljiv zajec kot ste vi! Jaz ne poznam strahu, jaz sem najpogumnejši zajec, kar jih je kdaj bilo na svetu!«

Tolkel se je po prsah in junaško gledal brate zajce.

»He, he, ti pa pogumen,« so le-ti ugovarjali, »od kedar pa? Lovca se še tako bojiš, prav tako njegovega psa!«

»Odslej se ne bojim niti hudega lovca niti njegovega psa!« je junačil zajček Hitropetec.

»He, he,« so se spet zahehetali bratje zajci, »pa si kupi puško in bridki nož, pa pojdi na lovca!« so dejali.

In je šel zajček Hitropetec in si kupil strašno puško in bridki nož. Celo lovskega klobuka s peresom divjega petelina ni pozabil. S puško na rami in z bridkim nožem za pasom je stopil pred brate zajce.

»Hej, vi bojzljivci,« je dejal, »vidite? Sedaj sem tudi jaz lovec in pravim vam, gorje lovcu in njegovemu psu!«

»Glej, glej,« so se čudili bratje zajci, »naš Hitropetec kani res iti na lovca!« so menili in bili na Hitropetca zelo ponosni.

Danilo se je, ko je na robu gozda čakal na lovca in njegovega psa. Strašno puško je imel položeno pred seboj, bridki nož pa je ležal pripravljen ob strani.

Čaka, čaka, in ko se mu je zdelo, da je napočil čas, ko ima priti lovec, ga je pričelo tresti.

»Preklemanska zima!« je pomislil, čeprav ni bilo pozimi, nego je bilo sredi vročega poletja.

Na koncu dolge njive se je prikazal lovec. Počasi je korakal ob robu njive in pred njim je tekkel pes. Tedaj je zajček

Hitropetec poskočil, odvrigel strašno puško, bridki nož in klobuk ter stekel, kar so ga nesle noge, v varno zavetje.

Bratje zajci so zajca Hitropetca zasmehovali in to po pravici, kajti prazno bahanje se vedno maščuje. Zajec pa ostane zajec.

Medved, svinja in lisica

Združili so se medved, svinja in lisica ter se dogovorili, da bodo skupaj orali zemljo in sejali pšenico.

Vprašajo drug drugega, kaj bo kdo delal in kako najti seme, da se preživijo.

Svinja reče: »Jaz vderem v skedenj in ukradem seme, orala bom pa z rilecem.«

Medved pravi: »Jaz bom sejalo.«

A lisica doda: »Jaz pa z repom pšenico bom požela.«

Tako so zorali in posejali. Prišla je zeta.

Svinja reče: »Jaz bom žela.«

Medved pravi: »Jaz bom vezal snope.«

Lisica pa pristavi: »Jaz bom pobirala klasje.«

In poželi so ter povezali snope. Tedaj se začnejo dogovarjati, kako bi omeli.

Svinja pravi: »Jaz pripravim pod.«

Medved reče: »Jaz zložim snope in jih omanem.«

Svinja na to: »Jaz bom stresala in ločila slamo od pšenice.«

Lisica pa: »Jaz očistim pšenico z repom plev.«

Svinja spet: »Jaz bom vela.«

Medved pa pristavi: »Jaz razdelim žito.«

In končali so z delom. Medved je razdelil žito, a ga ni razdelil pravično. Svinja ga je prosila za slamo, pšenico si je vzel sam, lisici pa ni dal ničesar.

Serjoža je imel rojstni dan. Bogato so ga obdarovali z vrtavkami, konjički in slikami. Izmed vsega pa mu je bil najbolj pri srcu stričev dar: past za ptičji lov.

Takole je bila napravljena: na okvir je bila pritrjena deščica in položena preko vrha. Če si jo potresel z zrnjem in postavil na vrt, je priletel ptič, skočil na deščico, ta se je sprožila in past se je sunkoma zaprla.

Serjoža jo je ves vesel tekkel pokazat materi v hišo. Dejala je:

»To ni dobra igrača. Kaj boš s ptiči? Zakaj jih hočeš mučiti?«

»V kletko jih bom dal,« je odvrnil. »Peli bodo in jaz jih bom krmil.«

Poiskal je zrnja, ga potresel na deščico in nesel past na vrt. Stal je ob njej in čakal, kdaj bodo prileteli ptiči. Ti pa so se ga bali in nobeden se ni približal kletki. Serjoža je stekel jest in pustil past na vrtu.

Po kosilu jo je šel pogledat. Sprožila se je bila in majhen ptiček se je zaletaval v palice.

Serjoža je dvignil ptička in ga odnesel v hišo.

Tedaj se lisica razjezi in ga gre tožit. Pravi, da bo pripeljala človeka, ki bo žito pravično razdelil.

Svinja in medved se prestrašita in medved dé svinji: »Zakoplji se v slamo, a jaz splezam na hruško.«

Svinja se zakoplje v slamo in medved spleza na hruško. Lisica sreča na poti mačko in jo vzame s seboj, češ da gresta k skednju miši loviti. Ker pa je mačka vedela, da je na skednju dosti miši, je rada privolila v to.

Že od daleč jo opazi medved na hruški in reče svinji:

»Gorje ti, svinja! Lisica vodi s seboj strašnega birača. Ogrnil si je kunji kožuh in lovi krilate ptice ob poti.«

Medtem pa zgine mačka medvedu izpred oči in zaide med travo do skednja. Tam začne stikati po slami. Svinja dvigne glavo in pogleda, kdo je. Mačka opazi njen rilec in misli, da je miš, pa jo zgrabi s šapami za rilec. Svinja se prestraši, zakruli in skoči ter zdrvi v potok, mačko pa obide groza in strah, da skoči na hruško. Medved si misli, da je lisica že zadelila svinjo in da gre zdaj nadenj. Od strahu pade s hruške na zemljo in se ubije.

Tako je ostalo lisici vse žito in še slama povrhu.

»Mati, ptička sem ujell!« je vzkliknil. »Poglej, mislim, da je slavček. In kako mu bije srce!«

Mati je rekla, da je divji kanarček. »Pazi, da mu kaj ne storiš zalega. Raje ga izpusti.«

»Ne,« je dejal. »Dal mu bom jesti in piti.«

Zaprl ga je v kletko in mu dva dni dal zrna in vode in čistil tla. Tretji dan pa je povsem pozabil nanj in ni premenjal vode.

Mati ga je opomnila: »Vidiš, pozabil si na ptička. Izpusti ga raje.«

Serjoža je potisnil roko v kletko in jo začel čistiti, a ptiček se je bal in je frfotal sem ter tja. Ko je bila kletka osnažena, je šel Serjoža po vodo. Mati je zagledala, da je pozabil zapreti vratca in ga je poklicala nazaj.

»Serjoža, zapri kletko, sicer bo ptiček zletel ven in se udaril!«

Komaj je zaklicala, je ptiček že našel vratca, veselo razprl peruti, zakrožil po sobi in se zaletel v okno. Serjoža je pritekkel, ga dvignil in položil nazaj v kletko. Še je živel, toda ležal je na trebušku z razprostrtimi krili in težko dihal. Serjoža ga je gledal in začel jokati.

»Mati, kaj naj zdaj storim?« je ihtel vprašal.

»Ničesar ne moreš,« je odgovorila.

Ves dan je ostal Serjoža pri kletki. Nepremično je gledal ptička. In ves čas je ptiček ležal na trebušku in dihal hitro in sunkovito.

Ko je odšel Serjoža spat, dolgo ni mogel zaspati; vsakokrat ko je zaprl oči, je videl pred seboj ptička, kako leži in vztrepetava.

Ko je zjutraj stekel h kletki, je ležal ptiček na hrbtu, trd in s prekrizanimi nožicami.

Nikoli več ni Serjoža lovil ptičev.

Film „Prodor v Paititi“ v Celovcu

Prvič na Koroškem bodo od 26. oktobra dalje predvajali v kino Prechtl novi kulturni film »Prodor v Paititi«. Film je posnetek ekspedicije Hansa Ertla leta 1954/55 v Ande v porečje Amazonke. Cilj raziskovanj mu je bil Paititi, nekdanje mistično mesto Inkov, vladajočega sloja stare indijanske države na ozemlju današnje Peruja in Bolivije. Film prikazuje v poučni, skrivnostni in slikoviti podobi področje, ki še do danes ni bilo raziskano. Film »Prodor v Paititi« je zelo priporočljiv tudi za šolsko mladino.

Za šalo:

Skrivnost

Bila je velika slovesnost in na višku prireditve so izbrali najstarejšo ženo v dvorani ter jo posadili na častni prostor, ji dali šop prelepih cvetlic in ji tudi posvetili nekaj besed.

Ko je bilo slovesnosti konec, je govornika povlekla za rokav stara ženička:

»Veste, pravzaprav bi morala šopek dobiti jaz! Ta, ki je dobila šopek, je stara komaj 85 let, jaz pa jih imam 89!«

»Zakaj pa niste tega takoj povedali?« se je začudil govornik.

»Veste,« je v zadregi rekla mamica, »poleg mene je sedel moj mož in on misli da jih imam še 81...«

STISKA

Komandir Korotan in terenec Vinko sta se šla ponoči v strmeh briškem vinogradu, daleč stran od cest in hiš. Vinka sta spremljala dva kmeta, Korotana pa patrolja tih partizanov. Kmetje so prinesli s sabo kruha, mleka, gnjati, vina, breskev, žganja, vrečke z makaroni in z moko, mast in cigarete. Partizani so prišli s praznimi nahrbtniki, ko pa so jim nasuli vanje toliko dobrot briške zemlje, so jih komaj zavezali. Bilo je vsega dovolj za patroljo in za ostale, ki so bili v logoru.

Potem so začeli šepetati o skrivnostni šestorici.

»Kaže, da so Ljubljanci, trdni pa le nismo!« je rekel Vinko.

»Kaj pravi Jola?« je vprašal Korotan.

»Jola in Simičič jim zaupata!«

»Imajo orožje?«

»Nimajo nič!«

»Hočejo k partizanom?«

»Pa še kakol!«

Govorili so ure in ure. Prešli so na voj-

na poročila, na izdajalce v Kojsem, na kričeče zvočnike v Gorici in na prehrano partizanov.

Toda vedno znova so se vračali k šestorici.

Kmetje so omahovali in se niso mogli odločiti, ali bi jih sprejeli v patroljo ali ne.

Partizani — November, December in Chamberlain — pa bi jih takoj sprejeli.

»Več nas bo!« je rekel Chamberlain. To ime se ga je prijelo zato, ker je prišel v partizane z dežnikom.

»Čim več, tem bolj!« se je zasmejal November in stiskal v roki star francoski mitraljez, o katerem pa je krožil glas, da sploh niti kihnil ne bi, če bi do česa prišlo.

»Samo, da so pravi!« je zašepetal December.

November in December sta bila v zelenih italijanskih uniformah. Bila sta dezerterja iz italijanske vojske, iz katere sta prinesla tudi orožje in uniformo. Prvi je prišel v partizane — novembra 1941, drugi pa — decembra. Oba sta bila briška kolona.

Komandir Korotan — visok, resen in odrezav, star kakih dvajset let, doma z Gorenjskega, pa je samo spraševal in poslušal mnenja drugih. Dolgo ni hotel reči nobene ne za šestorico ne proti njej.

Začelo se je rahlo daniti. Kmetje so postali nestrpni. Moramo takoj v vas, so

reкли. Odločitve pa še vedno ni bilo. In takrat se je Korotan oglašil:

»Naj pridejo k nam. Potem pa bomo videli...«

Drugera dne jih je Jola pripeljala. Korotan, Vinko, kmetoma in partizanom so bili všeč.

»Če bi bili poslani, bi bili bolj debeli,« je šepnil Vinko Korotanu in pokazal na Voja in Marjana, ki sta bila še vedno zelo slaba. »Ne vem, ali bo še kaj s tema dvema,« je zmajal z glavo.

Prvi vtis je bil torej dober.

Nato je Igor na štiri oči govoril s Korotanu. Povedal mu je, kdo so in da želijo, naj jih odpošljejo naprej v Glavni štab. Korotan ga je brezbrižno poslušal. Tudi Igorjeva pripomba, da je član Centralnega komiteja, mu ni šla do živega.

»Meni lahko reče, da je cesar, kaj pa jaz vem!« si je mislil.

»Bomo videli!« je suho prekinil razgovor, se dvignil in odkorakal k partizanom.

»Glej ga vojvodo!« je s prezirom zamrmral Dušan.

Potem so se ponovila zasliševanja, podobna tistim na Planini. Črt, Ljubo, Dušan, Marjan, Vojo in Igor so odgovarjali na vprašanja, ki so že tolikokrat deževala nanje. Spet se je začela pravda za zaupanje!

Pravega sadu pa ta zasliševanja niso rodila. Pri kmetih je nezaupanje ostalo. Nazadnje sta se Korotan in Vinko dogo-

vorila, da jih bodo sicer pustili pri patru-

lji, v logor pa jih še ne bodo peljali; Korotan pa je takoj poslal v Krmin obveščevalko, ki naj bi pri Italijanih poizvedela, kako je s pobežnimi iz Gonarsa, koliko jih je ušlo, od kod so, če so katerega že ujeli »in vse.«

Naslednje jutro je prišlo do razburljivega preokreta. Že ponoči je bilo ozračje polno zamolklega zlovesčega bobnenja. Ceste v Brdih, v Soški dolini in okrog Krmina so bile polne kamionov z vojaštvom. Luči kamionov so se zilile v en sam sij razsvetljujoč noč vzdolž cest. Tu in tam je počil kak strel. Marjan in Ljubo nista mogla spati. Prisluhnila sta vznemirjujočemu hrumu. Prvič sta ga slišala. Bil je kakor pretnja, kakor mrmranje, napovedujoče boj. Dušan pa je bil navajen tega. Kadil je iz svoje pipe in z nasmeškom rekel: »Hajka bo!«

V jutranjem mraku so vojaki poskakali s kamionov. Dolge, močne kolone so šle v gosjem redu čez vinograde, sadovnjake in njive. Hodili so po stezah. V goščavo niso silili. Prepredli so Brda, kakor da bi vrgli ogromno mrežo čez prostrano lovišče.

Poleg vojske so švigali vse naokrog kvesturini in posebne patrolje karabinje-rov.

Take hajke Brda še niso doživela.

Patrolja štirih partizanov je s šestorico beguncev ždela v koruzni njivi, kjer so

Mleko za zdravje in lepoto

Mleko, ki je lahko prebavljivo, je najboljše prerodilno sredstvo za naše telo. Za dojenčka in za šolsko mladino je mleko eno glavnih hranil. Da pa je mleko neobhodno potrebno vsakemu delovnemu človeku, ta resnica ni še vsem znana. Mleko vsebuje namreč maščobe, sladkorne snovi, vitamine in naravne soli. Vrednost slednjih se s kuhanjem le neznatno skrči.

Ljudje, katerih možgani so intenzivno zaposleni, morajo uživati mleko že zaradi tega, ker more edino le mleko nadomestiti izrabo moči pri duševnem delu. Od oseb, ki delajo v uradih in pisarnah, od duševnih delavcev in uradnikov, zahtevajo večjo delavnost uma kakor od ročnih delavcev. Zato moramo posvetiti mleku največjo pozornost že zaradi njegove velike hranljivosti. Zlasti v začetku pomladi, ko trpi večina ljudi na pojavih utrujenosti, na depresijah in na popuščanju telesnih in duševnih moči, je mleko prava zdravilna pijača.

O vprašanju, ali je uživanje mleka primernejše pred jedjo ali po jedi, odloča osebni počutek in lastna volja. Navada,

da pijemo mleko pri obedu in pri večerji namesto drugih pijač je zelo hvala vredna. Zlasti šolska mladina, katere organizem se obrabi pri učenju, je zelo potrebna mleka, ki pospešuje rast. Za delovno mladino velja isto načelo. Ljudje, ki so prekoračili petdeseto leto, lahko z uživanjem mleka premaknejo mejo starostnih pojavov. Izčrpane sile si opomorejo, oči ne izgube bleska in tudi prožnost udov

ne popusti. Tudi kot kozmetično sredstvo ima mleko veliko vrednost.

Mleko pospešuje prebavo, služi zelo dobro krvnemu obtoku ter ima že zaradi tega prednost kot lepilni pripomoček. Polt oseb, ki pijejo mleko, je polnejša, čistejša in nežnejša. Fosforne sestavine mleka pa koristijo tudi možganom. Kot izvrstno okrepčilo pa služi mleko tudi rekonvalescentom.

Če otrok jeclja

Jecljanje je govorna napaka, ki ovira šolanje otroka in onemogoča svobodno izbiro poklica. Jecljanje je lahko posledica prebolele nalezljive bolezni ali preostanega strahu, lahko pa je tudi podedovano. Odpraviti pa se da ta napaka s primernimi govornimi vajami. Da otrok kar naprej jeclja, so dostikrat krivi starši sami. Ko je namreč otrok še majhen, se jim zdi njegovo jecljanje ljubko in ga celo ponavljajo. Šele, ko se pripravlja otrok za šolo, gledajo na stvar resno in

tu znova grešijo, če hočejo izboljšati otrokovo govorico z grožnjami in s klofutami. Tak otrok potem zgubi zaupanje vase, postane molčeč, ima občutek manjvrednosti, strah v njem se stopnjuje, stopnjuje pa se tudi jecljanje. Nema lokrat postane tak otrok za šolanje nesposoben. Zelo slabo in poniževalno vpliva na otroka, če hočejo starši jecljanje odpraviti po nasvetih raznih mazačev ali če podle-gajo raznim vražam.

Prva dolžnost staršev pri takem otroku je, da se sami potrudijo lepo in razločno govoriti. Otroka ne smemo stalno opozarjati na govor in izgovorjavo. Zlasti pa ne smemo pri tem kazati kakšno nejevoljo zaradi jecljanja. Zelo previdno, taktno in obzirno moramo pri otroku pregnati strah pred govorjenjem in ga pri vsakem uspehu samo znova vzpodbujati.

Če starši sami pri tem nimajo uspeha, naj se posvetujejo z zdravnikom za živčne bolezni.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Nekaj o prehladu

Slišati je trditve, da današnja medicinska znanost ne ve o prehladu nič več kot pa za časa Kolumba. Vendar to ni res. Zadnja leta je medicinska znanost dognala, da je prehlad nalezljiva bolezen, ki jo povzroča virus ali cela skupina virusov. Znano je, da je virus zelo majhen, množi se samo v živih celicah. Znanost je z odkritjem virusa ustvarila tudi pogoje za odkritje pravega sredstva za njegovo uničevanje.

Mnogi menijo, da sta povzročitelja prehlada mrzota in vlaga. Toda to ne drži. Prehlad nikoli ne nastane brez virusa; torej vzrok prehlada niso temperaturne spremembe, ampak virusi. Raziskovalci in stalni prebivalci v severnih mrzlih krajih nikoli ne dobijo prehlada.

Prehlad je sicer nalezljiv, vendar še zdaleka ne tako močno kot pa se domneva. Slavni angleški zdravnik dr. Andrewes

je cepil s klicami bolnikov vrsto zdravih ljudi, toda le polovica teh je zbolela na prehladu. Okužili se niso niti s predmeti, ki so jih uporabljali prehlajeni bolniki.

Pravijo, da mrzota in prepričljiva odpornost proti prehladu. Tudi temu ni tako. Dr. Andrewes je napravil poizkus s svojimi bolniki, da so se prehlajali po topli kopeli na prepihu, da so si močili glave z ledeno mrzlo vodo, da so se prehlajali v mokrih kopalnih oblekah in nogavicah, toda vse je bilo brez škode za njihovo zdravje.

Domnevajo tudi, da je tisti, ki je prehlad prebolel, varen pred njim leto dni. Temu nasproti pa lahko trdimo ravno nasprotno, ker so od prehlada razdražene nosnice zelo sprejemljive za novo obolenje.

Če res povzročajo prehlad prevroče in zatohle sobe, še ni povsem znano, ker do-

PRAKTIČNI NASVETI

Pločevinaste posode, ki jih navadno uporabljamo za pečenje, lepo še vroče očistimo s papirjem in soljo, nato pa jih zdrgnemo še z oljem.

Iz starega klobuka, ki ga ne rabimo več, lahko napravimo vložke za v čevlje. Prerežemo ga na dva enaka dela, namočimo za 24 ur v vodi. Potem klobučevino raztegnemo na ravni ploskvi, približamo na desko in tako pustimo, da se osuši. Nato izrežemo ustrezno velikost vložkov za čevlje in copate. Ko se taki vložki zamažejo, jih lepo operemo s salmijakom ter posušimo. Predvsem so taki vložki primerni za zimo, ker so topli.

slej še ni nihče dokazal vzročne zveze med sobno toploto in prehladom, res pa je, da je primerna toplota in vlaga, kakor tudi dobro zračenje potrebno, da se človek dobro počuti.

Da so otroci danes bolj prehlajeni, kakor so bili nekoč, ta trditev je dvomljiva.

Po statistiki se res lahko ugotovi, da ostaja več otrok doma in ne gre v šolo, kakor je bilo to v prejšnjih letih, toda to je lahko le posledica stališča zdravnikov in staršev, da prehlajenemu otroku nudijo več nege in počitka.

Najučinkovitejše zdravilo proti prehladu so sulfamidi in antibiotiki, ne pa penicilin in streptomycin, ki sta prav negativni zdravili proti prehladu. Tudi glede zdravilne vrednosti Antihistamin tablet so zdravniki zelo skeptični in jim ne pripisujejo dosti vrednosti v boju proti prehladu.

Menijo, da je najboljšo sredstvo proti prehladu žganje. Zelo priljubljeni ameriški zdravnik dr. Osler je glede žganja priporočal naslednje: »Ako ste prehlajeni, obesite svoj klobuk ob postelji in se nato vlezite in pijte žganje tako dolgo, da boste videli dva klobuka.« Pri tem pa ni obljubil, da bo prehlad prešel, ampak je dodal le to, da boste na ta način prehlad lažje prenašali.

Kako se prehlada nalezemo in kako se ga obranimo? Najboljši odgovor na ti dve vprašanji ne more biti strel v črno. Medtem ko je znano, da je povzročitelj prehlada virus, pa na drugo vprašanje še niso našli pravega odgovora. Že omenjeni dr. Andrewes je na svojih bolnikih ugotovil, da so kmalu zboleli, čim so se vrnili domov. Torej niti ta zdravnik na to vprašanje ni mogel odgovoriti.

Kaj naj torej storimo, da se izognemo prehladu. Na žalost sodobna znanost še ni prišla dalje od pravila, ki velja že od davnih časov: počitek, zdrava hrana, čist zrak ter skrb, da smo čim bolj utrjeni.

Najboljše začimbe

Z začimbami izboljšujemo okus jedi, dodajamo pa jih tudi zato, da bi bila določena hrana bolj prebavljiva. Marsikatera gospodinja pa pretirava v uporabi začimb, zato tudi posledice ne izostanejo.

Na splošno bi začimbe lahko razdelili na nekaj skupin. Najprej velja omeniti dišeče začimbe, kakor na primer peteršilj, kumino, lovorovo listje itd. V peteršilju je mnogo kalcija, železa in vitamina C, zato ga je dobro uporabljati čimveč. — Med kisle začimbe sodi kis, limona itd. Te je treba uporabljati umerjeno, ker delujejo na žleze slinavke in na prebavila.

Najbolj znani močni začimbi sta paprika in poper, ki pa ju je treba umerjeno dodajati jedem, ker močno dražita želodčno sluznico. Ljudje s slabimi ali občutljivimi jetri bi se morali povsem odpove-

dati močnim začimbam. Čebulo, česen, por, hren in redkev je mogoče uporabljati v precejšnjih množinah, seveda če jih želodec dobro prebavlja. Olje vseh vrst, oljivo, orehovo, sončnično itd., je izvrstna in s kalorijami bogata hrana. Primer: sto gramov olja ima 900 kalorij.

Liker za slabokrvne

Vzemi 10 limon, 4 jajca, pol litra slivovke ali konjaka in pol kilograma kandisa.

V kozarec denemo limonin sok in cela, temeljito oprana jajca z lupino vred. To dobro premešamo, nato kozarec zavežemo in ga postavimo za 8 do 20 dni na sonce ali v kuhinjo na toplo. Vsebinsko v kozarcu dobro premešamo vsak dan, potem jo precedimo skozi prtico in ji primešamo še konjak ali slivovko in dobro zdrobljen kandis. Tako pripravljeni liker je takoj uporaben in zdravilen za slabokrvne ljudi.

prenočili. Nihče se ni premaknil. »Eh, malo nas je!« je z žalostjo pomislil November.

Že v ranem jutru je priteklo h Korotanu deklet iz vasi, staro kakih šestnajst let. »Nikamor se ne premaknite! Bodite popolnoma pri miru!« je naročalo in spet izginilo v zelenju. Dekle je bilo urno in nemirno, a nenavadno bistro in srčno. »Če bo kaj novega, pridem povedat,« je še zaklicalo.

Korotan pa je začel tuhtati, kaj če le ni vse to v zvezi: prihod šestorice in hajka. Najbolj se je bal, da bi begunci začeli kričati. — Zabičal je v Novembru, Decembru in Chamberlainu, da jim ne smejo povedati, v kakšnem položaju so. Držati jih je treba čim bolj globoko v koruzi! Sam je hodil na zveze s terenci skoraj na kraj njih, več lučajev stran od teleskopcev. Te so pa res zabili v koruzo, iz katere niso nikamor videli in ničesar zvedeli. Če so partizane kaj vprašali, je bilo, kakor da bi govorili v grob. Dušan bi jih bil najraje ozmerjal, če bi ne bil vedel, da bi bilo potem še slabše. Sklonil se je k Igorju: »Vedel sem, da imajo primorski partizani slabo orožje in da so skoraj brez izkušenj, da so pa taki — — — ne, tega bi ne bil nikdar verjell!« Igor mu je odgovoril, da so začetki povsod podobni in da je treba potrpeti, saj je tudi s Simičem šlo po polževo. »Najhuje je to, da ne mo-

remo ničesar pospešiti, ker bi si s tem sami izpodrezali vejo...« je vzdihnil.

Proti poldnevu je prisopihal Vinko s kmetom, ki ga je stalno spremljal. Vinko se je preplašeno oziral okrog sebe. Ko je videl, da ni nikjer nikogar od šestorice, je izbruhnil v raztrganih stavkih:

»Niso pravi — — — Drugi so ušli — — — Imejte jih stalno pred očmi — — — Nobenega ne pustite nikamor — — — Vsi smo uničeni, če kateri uide!«

Korotan se je čutil vezanega na terence. Ne da bi vprašal, od kod Vinku ta vest, je rekel:

»Saj se je tudi meni zdelo čudno: nihče nam ni povedal, da bodo prišli — — — kar tako pa ne pobegneš iz Gonarsa!«

»Podnevi so šli ven!« je rekel Vinkov spremljevalec in nadaljeval:

»Le zakaj smo se jim pokazali, terenci? Zdaj bodo pa oni pokazali na naše kmetije!«

»Najbolj čudno se mi zdi, zakaj toliko vprašujejo po stricu Marku — Morda — — — hm, kdo ve — — —« je mencial Vinko.

»Izvohali bi ga radi — — — in vas partizane — — — pa še nas vse — — — ta rastrelamento — — — to je vse povezano — — — jaz bi jih postrelil — — —« je pridušeno izbruhnil kmet, krilil z rokami in mrko gledal okrog sebe.

Korotan je trdovratno molčal, Vinko pa je zagnal kapo v razor in ves razdvojen

izgotal to, kar je često mučilo partizane:

»Kaj pa, če so le naši!«

»Saj — — — saj!« je zamomljal kmet in poražen sam v sebi nadaljeval:

»Vsakogar se res ne smeš bati, nuklejev pa tudi mrgoli — — — Zdaj si pa pomagaj — — —«

Obmolnila sta, ker nista vedela nikamor več. Nato pa je Korotan počasi začel:

»Postreliti jih ni tako enostavno — — — S strelji bi se sami izdali — — —«

Kmeta sta onemela. Res je bilo: če bi zdaj v tej koruzi počili strelji, bi bili vojaki in karabinjeri takoj tu.

Tudi Korotan si ni bil na jasnem, kdo so ti »begunci« in kaj pomeni ta gonja, kakršne še ni bilo. Tudi on je omahoval med občutkom odgovornosti in strahom, da bi bil žrtev, čeprav v manjši meri kakor kmeta. »Da bi se vsaj vrnila obveščevalka iz Krmina!« si je zaželel v tej stiski. »Kaj pa, ko bi jih do takrat dal pod stražo?« se je vprašal, a odgovoriti si ni več utegnil...

Z izvidniškega mesta je namreč priteklo December in povedal, da se pomika dolga kolona vojakov naravnost proti njim. »Zakaj nisi tega prej opazil?« ga je nadrl Korotan. Decembru je začelo iti na jok. Korotan ga je pustil pri kmetih, sam pa je skočil k Novembru in Chamberlainu in jima naročil najstrožjo pripravljenost. Partizani so z nahrbtniki na ramah in s

puškami v rokah pričakovali spopada ali umika.

Gonarsovci so ležali v koruzi, ne da bi natanko vedeli, kaj vse to pomeni. Vedeli so le, da so že ves dan v nevarnosti. Hrane so dobili zelo malo. Tudi besed niso izmenjali mnogo. Še November in Chamberlain, ki sta bila snoči zelo zaupljiva, sta bila danes molčeča. Kakor da gonarsovcev ni več v patrolji! Morda je velika nevarnost tudi v njima vzbudila dvom?

Ko je Igor videl, da so partizani sneli puške z ramen in si naprtili nahrbtnike, je rekel svojim, naj bodo popolnoma mirni, saj je bilo očitno, da je nevarnost blizu in da spet pobliskujejo po njih nezaupljivi Korotanovi pogledi. Zlasti je Igorjevo svarilo veljalo Črtu in Ljubu, ki sta odkrito kazala nevoljo. Minevala ju je potrpežljivost, vendar sta se vsaj na zunaj pomirila, prenehala z ostrim bodenjem in potlačila jezo.

Kmeta sta se tresla, stiskaje se v visoki koruzi. »Vsi pojdemo v maloro,« je stokal Vinkov spremljevalec, vsak hip pričakujoč vpitja šestorice in prihod vojakov.

Korotan in Chamberlain sta se splazila proti izvidniškemu mestu. Dolgo ju ni bilo nazaj.

Ko sta se vrnila, je rekel Korotan hladnokrvno:

»So že mimo — Čez sosednje njive so šli!«

(Nadaljevanje sledi)

Mislimo predvsem na olajšavo dela v hlevu in gospodinjstvu

Pri olajšanju, hitrejšem opravljanju in pocenitvi dela gremo v zadnjih letih svojevrstno pot. Skoraj izključno stremimo samo za olajšanjem dela na polju in na travnikih. V ta namen dajemo težke tisočake za traktorje in njihove priključke. Kupujemo jih v veri, da bomo z njimi opravili delo hitreje in pravočasno, da se nam bo treba manj potiti in izčrpavati pri vsakdanjem delu.

Praksa te vrste mehanizacije pa je večinoma drugačna od vere in pričakovanja, ki smo ga stavili vanjo. Če nekoliko natančneje presodimo, koliko s temi stroji dejansko olajšamo dela na kmetiji, vidimo, da olajšava in povečanje produktivnosti našega dela nikakor nista v razmerju z denarjem, ki smo ga v ta namen izdali. Sicer res hitreje zorjemo njive, pokosimo travnike in zmanjšamo potrebo po ročnih delavcih, toda ta dela bi lahko opravili v istem času, ako bi najeli traktor in stroje bližnje strojne postaje. Z njimi bi si prihranili desetisoče šilingov, ki ležijo mrtvi v lastnem stroju, ker ga nikakor ne moremo izkoristiti v odgovarjajoči meri.

Najtežje dela še vedno človek

Na račun te plati mehanizacije kmečkega dela je bilo iznešene že mnogo kritike. Danes si bomo nekoliko ogledali še drugo plat, to je vprašanje, komu po sedanjosti poti mehanizacije dejansko olajšamo delo.

Kmečko delo obstoja takorekoč iz samega prekladanja, prenašanja in prevažanja tovorov, kakor so to gnoj, gnojila, zemlja, seme in pridelki. Mi moramo zemljo zrahljati, založiti z gnojili in semenjem, streči rastlinam, da od njih lahko spravljamo pridelke; krmiti moramo živino, ji streči in jo negovati, da nam daje mleko in meso. Začetkoma je to delo sloanelo na rame človeka. Vol in konj ter motor ga morejo prevzeti le toliko, kolikor je na kmetiji pripravnega orodja in strojev. Le-ti pa so pretežno uporabni le za delo na polju. Vendar je tudi tu ostalo nakladanje gnoja in gnojil ter sena, žita in okopavin na voz in njihovo razkladanje ter spravilo v kleti, kašče in na skedenj skoraj v celoti ročno delo. Krog ročnih transportov na kmetiji pa še davno ni sklenjen. Večino pridelkov je treba pripraviti za živalsko krmo, jih spraviti iz skladiščnih prostorov živini v jaslji in korita, pomolziti od njih pridelano mleko in spraviti gnoj na gnojišče in ga stlačiti. Tudi to mora opraviti človek.

Največ dela dajeta hlev in gospodinjstvo

To delo zahteva mnogo časa in tudi mnogo energije. Za 10 glav goveje živine in 10 prašičev mora človek prenositi na dan najmanj 800 do 1.000 kg iz skladiščnih prostorov do živali in to često po nerodnih stopnicah in na razdalje po več desetih metrov. To delo ni nič manj naporno, kakor delo človeka na polju. Delo na polju mora opravljati človek samo od časa do časa, delo v hlevu in gospodinjstvu pa dan za dnem pred in po ostalem delu.

Da prikažemo zahtevnost kmečkih ročnih opravil na času, bomo navedli primer dobro mehanizirane kmetije s traktorjem, z 12 ha njiv in travnikov, 10 glavami goveje živine, 15 prašiči in 1 konjem. Na tej kmetiji je poljsko delo na leto zahtevalo 1900 ur ročnega dela, traktor je delal 330 ur, konj pa 475 ur. Krmljenje in oskrba živine sta zahtevala 2200 ur, gospodinjstvo za 4 do 5 oseb pa 1800 ur dela. Razmerje na tej kmetiji je torej naslednje: 4000 ročnih delovnih ur na leto v hlevu in gospodinjstvu nasproti 1900 uram na polju, ki so tudi na dobro mehaniziranem obratu še preostale, da jih opravi človek.

Iz povedanega sledi, da po sedanjosti poti olajševanja kmečkega dela predvsem nadomeščamo razmeroma cenenejša dela in konja z dragim traktorjem, človeku pa še vedno prepustimo prenašanje in prekladanje velikih tovorov. S tem pa nikakor ne govorim proti traktorju in proti poljskim strojem, poudariti hočem le toliko, da je teh po naših vaseh že dosti in da

mora biti glavna skrb soseščine, kako bo obstoječe stroje najbolj izdatno izkoristila in si z njimi medseboj pomagala, kajti to je mogoče in je koristno tako za tistega, ki stroj ima, kakor tudi za onega, ki ga nima.

Delo v hlevu in gospodinjstvu lahko olajšamo

Kar pa sem hotel sprožiti s prejšnjo primerjavo, je spoznanje, da moramo v stremljenju za olajšanjem ročnega dela ubrati drugo pot. Začeti moramo lajšati delo, ki je povezano z oskrbo družine in živine. Večina tega dela sloni na kmečki gospodinjstvi, ki nosi poleg tega še dolžnosti materinstva in vzgoje otrok.

Olajšanje dela pri oskrbi družine in živine je v prvi vrsti stvar spretnosti, kako bomo s preureditvami na poslopih izkoristili dane možnosti, da bo pot prenašanja krme, stelje in vode ter prevoza gnoja čim krajša in čim lažja. Tu ni receptov, tu je potrebno, da premislimo, merimo in računamo v vsakem primeru posebej. V drugi vrsti pa je olajšanje

dela v hlevu in gospodinjstvu stvar nakupa molznega in pralnega stroja, električnega brzoparilnika, vozičkov na gumijasta kolesa in drugih pripomočkov, ki razbremenijo človeka. Ti stroji in pripomočki so znatno cenejši od traktorja, težkega in zamudnega ročnega dela pa nas razbremenijo v isti, često celo v večji meri, kakor zmore to traktor. Molzni stroj za 12 krav n. pr. stane okoli 10.000 šil., prihrani nam pa delo ročne molže, ki znaša pri 12 kravah na leto ca. 1400 ur. Traktor s priključki pa nam bo pri ceni 90.000 šil. opravil kvečjemu svojih 600 ur dela in še tega prevzame pretežno le od konja ali vola.

Kakor v tej primerjavi, tako bomo v vseh ostalih prišli do spoznanja, da se s preureditvami in mehanizacijo dela v hlevu in gospodinjstvu bolj in cenejšim potom razbremenimo ročnega dela, kakor pa z nakupovanjem poljskih strojev. Na polju nam more delo olajšati in poceniti predvsem zmanjšanje števila poljskih kolobarju in njihovo izdatno gnojenje.

Blaž Singer

Gojimo več alpskega in pašniškega macesna!

Macesen spada med borovke. Zanimiv je vsled tega, ker ni zimzelen kot ostali iglavci. Jeseni odvrže iglice, ki so dobro gnojilo pašnikom. Razlikovati pa moramo med alpskim ali krvavim macesnom in travniškim macesnom. Les prvega ima veliko rjavo-rdeče črnjave in raste samo visoko v gorah kot samorastnik, ki se požeje k nebu in daje najodličnejši les. Travniški macesen je skromnejši, bolj vejnat in krajši, beljave ima nekaj več kot črnjave, vendar je njegov les gospodarsko dobro uporaben.

Macesen ima nekoliko lastnosti, ki jih bomo v naraščajoči potrebi po lesu lahko dobro izkoristili. Predvsem je to njegova zelo hitra rast v mladosti in sposobnost, da dobro prenaša presajanje. Izmed vseh gozdnih dreves zahteva največ svetlobe. Zato se naravno pomlajuje le na travnikih in pašnikih, kjer nima konkurenta. Tu napravi včasih tudi strnjene sestoje. Ima zelo redko krošnjo. Zaradi tega pride dovolj svetlobe tudi do tal, tako da se trava lahko kljub temu dobro razvija. Iglice, ki jeseni odpadejo, se hitro razkrajajo in gnojijo tla. Če zakriva macesen eno četrtino površine tal, je to samo v korist pašništvu oziroma travništvu. Donos trave se s tem poveča in krma je mnogo sočnejša.

Macesna ne moremo vzgajati v rednem visokem gozdu. Ne trpi zastora in če je zastrt, kmalu odmre. Povsod, kjer ga najdemo v gozdu, se njegova krošnja dvigne iznad krošenj ostalih dreves. Vsekakor je zaradi hitrejše rasti prerastel ostala drevesa. Po vsej verjetnosti je prej osvojil rastišče in se je ostalo gozdno drevje naselilo šele za njim.

Zaradi tega sadimo macesen na planjavah, golosekih, požganinah in na čistinah v gozdu. Dobro uspeva na apneni podlagi, na peščenih tleh, predvsem pa na ledeniških ostalinah (morenah). V alpah dosega najvišjo gozdno mejo. Za globino tal ni občutljiv, raste tudi na plitvih apnenih tleh. Raste posebno rad na slemenih, kjer je dosti gibanja zraka. Zaprtih kotlin in zavetnih leg ne ljubi.

Danes imamo v gorskih območjih še obilo površin, kjer bi lahko gojili macesen. Dragoceno sončno energijo izkoriščajo tam le trave za svojo rast. To so predvsem alpski pašniki in planinske košenice. V Švici so že zdavnaj uvideli koristnost na redko posajenega macesna na kmetijskih površinah in so jih marsikje nasadili že pred več kakor sto leti. Macesen prav nič ne ovira rast trave. Pospešuje jo, poleg tega varuje tla pred erozijo, zadržuje ogromne gmote snega, ki bi drugače hrumele v dolino kot uničujoči plazovi.

Macesnove sadike vzgajajo v planinskih drevesnicah. Le od tam lahko dobi-

mo krepke in odporne sadike. Za pogozdovanje uporabljamo dvoletne sadike. Jamice v medsebojnih razdaljah 9 × 9 ali 12 × 12 m naj bodo velike 40 × 40 cm in 30 cm globoke. Ker ima macesen močne korenine, je dobro, da se dno jamice pred saditvijo zrahlja. Če so tla za pašo manj uporabna, posadimo macesen bolj na gosto v majhnih skupinah. Tako izkoristimo tudi manj rodovitne površine.

Ing. Vladimir Mikuletič

Pripomba uredništvu:

Naši gorski pašniki in košenice ter planine dajejo čedalje skromnejše donose. Vzrok temu je iskati v pomanjkanju delovne sile za njihovo oskrbo in vzdrževanje. Marsikje je že velika nevarnost, da nam tovrstni travnati svet popolnoma zdivja in da postane gospodarsko brezpomemben. Po drugi strani pa vidimo, kako nas čas vedno bolj sili, da čimbolj produktivno izkoristimo vsak kosček kmečke zemlje. Pobuda, ki jo s tem člankom daje njegov avtor, je zaradi tega vredna preiščevanja. Na redko posajen macesen po naših odročnih košenicah in pašnikih bi zboljšal pašo, čez leta pa bi dal našim potomcem kvaliteten les namesto ničvrednega grmičevja, ki se sedaj tam širi.

Bolezni, ki jih povzročata gnojnica in gnojevka

Danska znanstvenika Schoop in Klette sta ugotovila, da so postale krave, ki so se pasle na pogosto z gnojnico gnojenem pašniku, neplodne, da so zgubile mleko in jim je pričelo otekati vime ter slabeti maternica. Te pojave sta ugotovila pri kravah na pašnikih, ki so dobivali gnojnico vsake 2 do 3 tedne. Vzrok teh pojavov je po mnenju imenovanih znanstvenikov v tem, da je imela trava vsled gnojnice preveč hormonov, ki povzročajo po-

Pravilna oprema traktorjev in priključkov

Traktorji so deljeni na 3 razrede in sicer spadajo lahki traktorji do 15 PS in do 16 km brzine na uro v I. razred, srednje teški traktorji od 15 do 60 PS v II. razred, teški in hitri traktorji pa v III. razred. V prva dva razreda spadajo vsi kmetijski traktorji.

Traktorji I. razreda imajo glede opreme pri vožnjah na cesti napram drugim traktorjem naslednje olajšave:

1. ne potrebujejo električnega zaganjača (štarterja);
2. pri njih zadostuje na kolesih obod iz visokoelastične polne gume (Vollgummireifen);
3. oproščeni so vsakoletnega obveznega pregleda;
4. za priključek priklopnih vozov ne potrebujejo trikotnega rumenega znaka na strehi.

Na čelni strani traktorja I. razreda mora poleg table z registracijsko številko biti nameščena bela tabla v velikosti 15 × 20 cm s črnim napisom »16 km«. Jermenice, priklopne gredi in podobno mora biti primerno zaravnano.

Priklopni voz na traktor za kmetijske potrebe mora imeti kolesa z gumijastim obodom ter ročno zavoro, katere se lahko poslužuje vozač ali pa njegov spremljevalec na priklopnem vozu. S takimi zavorami opremljeni priklopni vozovi ne smejo voziti hitreje kot 16 km. Pri priklopnih vozovih, katerih brzina je omejena na 16 km, zadostuje, da je zadaj na levi strani pritrjena rdeča luč, ni jim treba pa imeti luči, ki deluje na zavoro (Bremslicht). Pač pa mora biti zadnja stran voza v višini osi nad vsakim kolesom opremljena s trikotno rdečo zaslonko (Blendlinse), na zadnji prečni steni vozovega oboda pa s tablico v velikosti 15 × 20 cm z napisom »16 km«.

Priklopni vozovi, ki so širši od traktorja, morajo imeti spredaj na vsaki strani po eno belo zaslonko.

Na kmetijskem obratu je dovoljeno v razdalji 10 km prevažati na traktorjevem priklopnem vozu le 9 oseb na delo in od dela.

Na kmetijskem obratu je dovoljeno po cesti voziti s traktorjem tudi druge priključke, vendar je pri tem prepovedano prekoračiti brzino 9 km na uro. Če je priključek širši od traktorja, mora imeti na obeh straneh spredaj belo zadaj pa rdečo zaslonko. Na zadnji strani priključka pa mora biti pritrjena tablica z napisom »9 km«.

Bolezni, ki jih povzročata gnojnica in gnojevka

jatev. Podoben vpliv ima pogosto z gnojnico gnojena trava tudi pri svinjah.

Hormoni, ki pospešujejo rast trave, potemtakem v živinoreji lahko ravno toliko škodujejo kakor pa koristijo. Na travnatem svetu, ki je prekomerno gnojen z gnojnico, je bolj priporočljivo, da travo sušimo; zeleno travo z njega krmimo in pasemo šele po prvem odkosu za gnojenjem z gnojnico ali gnojevko.

Po »Alm und Weide«

Bolezni vsled nepravilne krme

Praprot na paši lahko povzroči krvornost in slabokrvnost živine. Zdravimo jo z injeciranjem Thiamina v 4 do 20 % raztopini. Bolje od tega je vendar uničenje praprota z odkosom, gnojenjem ali s pripravki, kakor so Hedapur M 52 ali Lignopur, s katerimi praprot poškopimo.

Preobilno pokladanje živinske soli povzroči krče. Posebno prašiči so občutljivi, zato jim tudi ne smemo pokladati preveč in preslane ribje moke.

Vnetje črevesja in drisko rad povzroča pesek, ki je često do 30 % primešan posušenim arabskim ribam ter moki tujegeja ječmena. Seme grašče lahko povzroči zastrupljenje s prusko kislino (Blausäurevergiftung). Zgodí se tudi, da tekači (prašiči do 50 kg) poginejo, če jih več tednov krmimo s samim krompirjem. Gnala pesa, pesno listje in krompir povzročijo hudo drisko, ki se često konča s poginom.

Južnotirolsko vprašanje v senci nacionalističnih izgredov

Južnotirolsko vprašanje še vedno vznemirja duhove. Pomanjkljivo izvajanje določb Pariškega sporazuma, sklenjenega pred 10 leti med Italijo in Avstrijo, povzroča ne le pri južnotirolskem prebivalstvu marveč tudi v avstrijski javnosti upravičeno kritiko. Poleg prizadevanj, da bi vprašanje reševali na miroljuben način v duhu dobrososedskega in prijateljskega sodelovanja, kar je prišlo do izraza tudi v tem, da je italijanska vlada zaprosila Avstrijo za konkretne predloge k izvajanju in uporabljanju Pariškega sporazuma in je avstrijska vlada sedaj tej želji ugodila s predajo spomenice o Južnem Tirolskem, so gotovi krogi na tem, da bi na hrbtu južnih Tirolcev in prej v škodo kakor v korist odnosov med našo državo in sosedno Italijo zlo-

rabili južnotirolsko vprašanje za svoje temne namene.

To se je zgodilo tudi med demonstracijo za Južno Tirolsko v soboto na Dunaju. Nacionalistični in velenemški elementi so prepili in izžvižgali dunajskega socialističnega župana Jonasa, ko je v svojem govoru dejal, da Avstrija ne namerava kaliti prijateljskih odnosov z Italijo in da je treba vsa druga vprašanja podrediti potrebi ohranitve miru, zlasti pa ko je pozval Italijo, naj da južnim Tirolcem njihove pravice in možnost ohranitve njihove narodnosti, ker bodo v tem primeru tem lažje tudi dobri italijanski državljani. Ostali govorniki pa so s svojimi izjavami, stopnjevanimi do zahtev po reviziji italijansko-avstrijske meje le še podžgali

nacionalistično razpoloženje na demonstraciji, v kateri so pristaši različnih Landsmannschaften ter sudetskonemški begunci nosili transparente z napisi: „Južno Tirolsko k Avstriji!“, „Zahtevamo Južno Tirolsko nazaj!“ in podobno.

V razsodni javnosti je dunajska demonstracija zapustila mučen vtis. Nadstrankarski dunajski list „Neues Oesterreich“ je med drugim zapisal, da je demonstracija prej škodovala kakor pa koristila prizadevanju Avstrije za spremembo italijanske politike. Socialistična „Arbeiterzeitung“ pa je poudarila: „To ni bila demonstracija za Južno Tirolsko, temveč slaba usluga za Južno Tirolsko. Nerazumljivo je, kaj imajo pri avstrijski demonstraciji sploh opraviti sudetski Nemci, monarhisti in podobne organizacije.“

Dunajske demonstracije je ožigosal kot škodljivo tudi tisk v Zahodni Nemčiji. „Süddeutsche Zeitung“ je zavrnila velenemške govore ter zapisala, da je tej vrsti velenemcev, ki so sto let zaostali za časom, treba jasno dopovedati, da v Nemčiji ne želijo imeti z njimi opravka. „Stuttgarter Nachrichten“ pa so zapisale: „Sploh nismo več domnevali, da je v bivši Ostmarki še toliko velenemške miselnosti, kajti pri nas, svoječasnih velenemcih, je ugasila. Menimo pa tudi, da je večina Avstrijcev bolj pametna kakor vročeglavi romantiki dunajske demonstracije.“

Dunajski nacionalistični izgredi so imeli za našo državo tudi to posledico, da je italijanska vlada po svojem veleposlaniku protestirala na Dunaju z utemeljitvijo, da taki dogodki ne morejo ustvariti vzdušja, ki bi bilo zaželeno v smislu avstrijske spomenice. Zunanji minister Figl ni imel lahko stališča, ko je v svojem odgovoru na italijanski protest izražal željo, da bi se na obeh straneh uveljavilo spoznanje o potrebi konkretnih pogajanj v duhu avstrijske spomenice.

Z nacionalističnim hrupom južnim Tirolcem ne bo pomagano. Nedvomno pa bi Avstrija kot prirodna zaščitnica svoje manjšine pod Italijo in kot pogodbeni partner Pariškega sporazuma prej in lažje uspela doseči pri italijanski vladi striktno in širokogrudno izvajanje prevzetih obveznosti, če bi čim prej tudi v svojih lastnih mejah pokazala do narodnostnih manjšin z izvajanjem člena 7 Državne pogodbe vsaj tak odnos, kot ga želi videti s strani Italije do južnih Tirolcev.

Brezposelnost rahlo narašča

Po poročilih delovnih uradov v posameznih deželah je v Avstriji znašalo število brezposelnih sredstev meseca oktobra 72.998, od tega je bilo 28.011 ali 38,4 % moških in 44.987 ali 61,6 % žensk. V primeri s stanjem koncem meseca septembra se je celotno število brezposelnih dvignilo za 5835 ali 8,7 odstotka. Na Koroškem je znašalo število brezposelnih sredi oktobra 3655 oseb.

Sedem milijonov dolarjev pomoči za revne otroke

Agencija za pomoč otrokom pri Organizaciji združenih narodov omenja v poročilu o dejavnosti te organizacije v posameznih deželah, da je Avstrija prejela 6,9 milijona dolarjev pomoči otrokom. Za ta denar je Avstrija prejela predmete za opremo raznih otroških zavodov in klinik, razen tega pa so v to vsoto všteti tudi prevozni stroški.

Kot zadnjo pomoč avstrijskim otrokom omenja poročilo pošiljko orodja in opreme za poklicno vzgojo pohabljenih otrok v zavodu pri Wiener-Neustadtu. Poročilo nadalje omenja, da je Mednarodno združenje Organizacije združenih narodov za nujno pomoč otrokom (UNICEF) poslalo otroški bolnici v Šmohorju na Koroškem priprave za zdravljenje z radijem in kirurške instrumente za ortopedsko kirurgijo. Poročilo nadalje dodaja, da namerava deželna uprava s pomočjo centra za pomoč prevzeti vso skrb za pohabljenega otroka.

Olimpijska zaprisega pri zveznem prezidentu

Zvezni prezident dr. Körner je v torek sprejel v svojem stanovanju v Grinzingu zastopnike avstrijskih športnikov za poletne olimpijske igre v Melbournu v Avstraliji. Zastopnika olimpijskega moštva sta položila pri zveznem prezidentu olimpijsko zaprisego. Körner je dejal, da naj oba športnika preneseta svojim tovarišem najboljšo željo za srečo in uspehe na tekmah v mednarodni športni areni. Zvezni prezident je ob tej priliki izrazil svoje prepričanje, da bodo vsi avstrijski športniki na poletnih olimpijskih igrah v Melbournu s svojim plemenitim tekmovanjem častno zastopali svojo deželo.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 20. oktobra do četrta 25. oktobra 1956 film:

Dedinja

(Die Erbin von Trautenfels)

v soboto, 20. oktobra, ob 20.00 uri v Št. Janžu pri Tišlerju,

v nedeljo, 21. oktobra, ob 15.00 uri v Grablji vesi pri Pušniku,

v nedeljo, 21. oktobra, ob 20.00 uri v Smihelu pri Šerčerju,

v torek, 23. oktobra, ob 20.00 uri v Ledenicah pri Graberju,

v sredo, 24. oktobra, ob 20.00 uri v Gornjem Bregu pri Mušetu,

v četrtek, 25. oktobra, ob 20.00 uri v Globasnici pri Šoštariju.

Torek, 23. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Operetne arije — 8.50 Zadolvoljni Kranjci vam igrajo — 9.15 Govorna oddaja — 10.30 Jezikovni pogovori — 11.15 Za dom in žene — 12.30 Oddaja za kmete — 13.30 Od arije do arije — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 17.15 Plesna in zabavna glasba — 18.00 Športni tednik — 20.10 Zborovski koncert.

Sreda, 24. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Pisana vrsta slovenskih narodnih pesmi — 12.05 Operni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Melodije v duru in molu — 13.30 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestane ob petih — 19.50 Henry Purcell: Dido in Aeneas, opera v 3 dej.

Četrtek, 25. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Najmlajši pojo — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 20 minut Chopinovihi etud — 13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.40 Hobjan: S potovanja po Koroškem — 18.45 Narodne in umetne pesmi — 20.10 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 26. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Poje „Madrigal-chor“ iz Celovca — 8.50 Koncert po željah — 10.15 Od melodije do melodije — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za prijetno razvedrilo — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 17.30 Zabavna in plesna glasba — 18.15 Poje vokalni kvintet Nef-fat — 20.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov.

Odločba o šolskem vprašanju do začetka prihodnjega šolskega leta

(Nadaljevanje s 1. strani)

na vlada končno ustvari nov zakon, in sicer tak, ki bo obvezen za vse stranke tudi na Koroškem.

Vsi ostali delegati iz Koroške — razen cerkvenih — so iznašali stališča svojih strank tudi kot predstavniki posameznih ustanov in v svojem iznašanju niso prinesli prav nič novega. Medtem ko so skoraj brez izjeme predstavniki raznih skupin nastopili proti dosedanjemu dvojezičnemu šolski odredbi in iznašali deloma tudi znane neresne trditve o posiljevanju večine od strani manjšine ter zagovarjali tako imenovano pravico staršev, predlagali odločanje staršev in govorili tudi o tajnih glasovanjih, je g. deželni svetnik Rader stvarno pokazal na labilnost take ureditve, ker bi s tem nastajal vedno znova spor med narodoma v deželi in predlagal, da je treba šolstvo urediti končnojavno tako, da ne bodo vsako leto novi spori. K posameznim iznašanjem bomo še zavzeli stališče.

Po teh iznašanjih posameznih zastopnikov sta še ponovno zavzela stališče predstavnik koroških Slovencev, in sicer je predsednik NskS g. dr. Joško Tischler korigiral predvsem strokovno iznašanje predstavnikov učiteljstva, medtem ko je predsednik ZSO dr. Franci Zwitter med drugim poudaril, da sicer drži, da smo prvotno koroški Slovenci deloma napadali dvojezično šolsko odredbo, toda ne v tem smislu, kakor da bi bili proti njej, temveč smo bili proti njej, češ, da je bila sklenjena le v tistem času kot pesek v oči svetovni javnosti. Kakor današnje iznašanje kaže, smo imeli takrat koroški Slovenci prav in bi bilo nesmiselno, če bi s spremembo dvojezične šolske odredbe bili koroški Slovenci po Državni pogodbi na slabšem in imeli predvsem na

šolskem področju manj pravic, kakor pred Državno pogodbo in njenim členom v korist manjšin. Nato je predsednik ministrskega komiteja zunanji minister g. ing. Figl odločno poudaril, da nikakor ne bo prišlo do skrajšanja pravic koroških Slovencev, temveč bodo dali manjšinam vse pravice, ki jim pripadajo po Državni pogodbi. V to svrhu se bodo nadaljevala taka osebna posvetovanja pred ministrskim komitejem. Na tej seji iznešena stališča bo ministrski komite upošteval pri osnutku zakona za ureditev manjšinskega šolstva, in sicer bodo tudi k temu osnutku posamezne skupine ponovno slišane. Šolsko vprašanje bo rešeno do začetka prihodnjega šolskega leta, v kratkem pa bo ponovno tako posvetovanje glede jezika pred sodišči, ker so v tem pogledu priprave že daleč napredovale.

Koroški Slovenci ob tem prvem koraku ministrskega komiteja za ureditev člena 7 hkrati ko ga pozdravljamo z razočaranjem ugotavljamo, da ministrski komite sam še ni zavzel stališča do perečega vprašanja, čeprav so mu bila iznešena stališča brez dvoma znana, kajti od nobene strani ni bilo iznešenega novega pogleda v tem vprašanju. Razočarani smo tudi nad tem, da se loči iz celote člena 7 le eno samo vprašanje, in to tisto, ki je po našem, vsaj kar se tiče ureditve osnovnega šolstva, že rešeno. To je bilo ministrskemu komiteju tudi izrecno povedano. Zato se naj nihče ne čudi, če smo razočarani tudi nad dejstvom, da so se naši predstavniki z Dunaja tudi to pot vrnili le z obljubami in tolažbami. Kljub vsemu temu pa smo veseli, da se je stvar končno le pomaknila z mrtve točke in pričakujemo, da bo ministrski komite svoje ob tej priložnosti slovesno podane obljube tudi uresničil.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 20. oktober:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Slovenska voščila — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Ljudska glasba — 18.10 Za prijatelje zborovske glasbe — 20.16 Petje.

Nedelja, 21. oktober:

6.10 Jutro brez skrbi — 7.20 Slovenska oddaja — voščila — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Sodobni avstrijski komponisti dirigirajo svojo zabavno glasbo — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Sosed — človek — 19.00 Nedeljska športna poročila — 19.45 Z zagonom in dobro voljo — 20.15 Kriminalna uganka — „Kdo je storilec“.

Ponedeljek, 22. oktober:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Glasba na tekočem traku — 16.00 Podeželjsko kolo — 18.45 Slovenska oddaja — 20.16 Vzemti stvar z lahke strani.

Torek, 23. oktober:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Bolnišnica od danes — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro

razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Glasba na tekočem traku — 17.10 Dobro razpoloženi pri veselih zvokih — 20.16 Simfonični koncert.

Sreda, 24. oktober:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Glasba na tekočem traku — 16.00 Glasba iz filmov — 17.10 Lepa pesem — 18.45 Slovenska oddaja — 20.10 Španske slike.

Četrtek, 25. oktober:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Glasba na tekočem traku — 17.40 Kaj študentje pojo — 18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Koroška v literaturi potovanj.

Petek, 26. oktober:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Glasba na tekočem traku — 16.00 Dobro razpoloženi — 18.15 Mladina in film — 18.45 Slovenska oddaja — 20.20 Pot v Salerno, slušna igra.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 20. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Igra trio Dorka Škobrne — 11.30 Narodne v priredbi Danila Bučarja — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Od melodije do melodije — 13.15 Igrajo veseli godci — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Glasbene uganke — 18.15 Poje moški zbor — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 21. oktober:

6.00 Poskočne melodije za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Operetna in lahka glasba — 9.10 Pisana vrsta slovenskih narodnih pesmi — 9.45 Še pomnite tovariši: Tragedija na Orehovici — 13.30 Za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.30 Promenadni koncert — 18.10 Melodije za dobro voljo — 20.00 Večerni operni spored — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 Ritmi in melodije.

Ponedeljek, 22. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.35 Pred mikrofonom so štirje fantje, Veseli godci in Kmečka godba — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 13.15 Melodije za razvedrilo — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Mladinska oddaja.